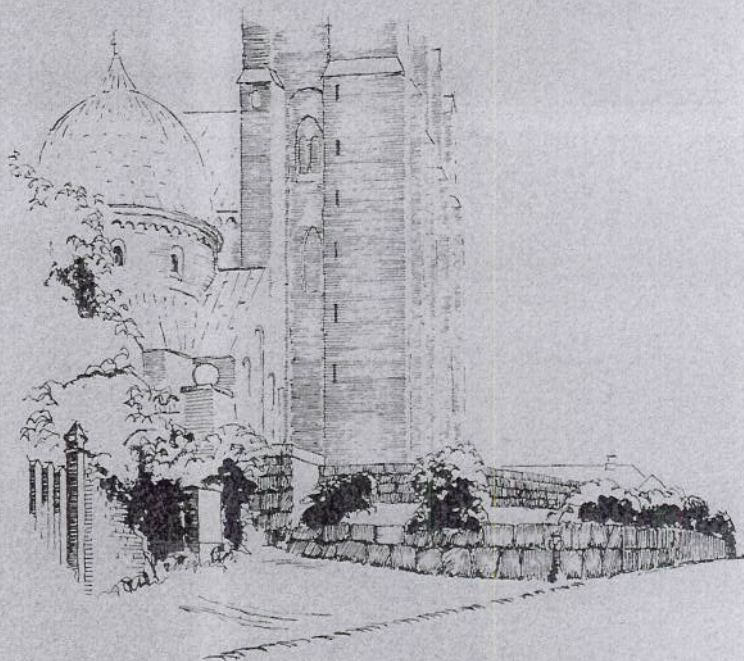

ÅRSSKRIFT
FOR
ROSKILDENSER-SAMFUNDET

NR. 65 - OKTOBER - 1983

roars kilde

ROARS KILDE

ÅRSSKRIFT FOR ROSKILDENSER-SAMFUNDET

Nr. 65 - OKTOBER - 1983

Generalforsamlingen

Lørdag den 5. november 1983

Kl. 16.45: GENERALFORSAMLING på Roskilde Katedralskole, Holbækvej 59, Roskilde.

Dagsorden:

1. Beretning.
2. Regnskab.
3. Lånesager.
4. Fastsættelse af kontingent 1984/85.
5. Valg til bestyrelsen.
6. Valg til revisor.
7. Eventuelt.

Kl. 18.00: JUBILAR- og ÅRSFEST på Roskilde Katedralskole, Holbækvej 59, Roskilde.

Der serveres moseand samt rubinsteinkage,

dertil ½ fl. rød/hvidvin, 2 glas hedvin samt kaffe.

Prisen pr. kuvert og for deltagelse i festen andrager kr. 240,-, *der opkræves ved middagen* (må ikke sendes pr. post).

Derefter dans, indledt med polonaise.

Kun adgang for medlemmer. Foreslå klassekammeraterne, at de også deltager.

Påklædning: Smoking eller mørkt tøj.

Tilmelding senest 30. oktober 1983 til advokaterne Skou og Westergård, Hersegade 3, Roskilde, tlf. hverdage (ej lørdag) kl. 9-16 på tlf. (02) 35 23 00.

Til ballet, der begynder ca. kl. 21, er der gratis adgang for alle medlemmer.

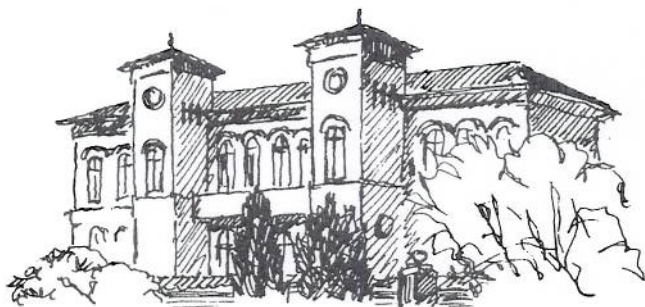
NB! Medlemmer blandt jubilarerne, der har modtaget særlig indbydelse, bedes af hensyn til bordplanen tilmelde sig på det fremsendte kort.

Betal venligst kontingentet for 1983/84 straks på vedlagte indbetalingskort.

Med venlig hilsen
BESTYRELSEN

Byvandring

I forbindelse med årsfesten 82, blev der arrangeret en byvandring. Tilslutningen var stor, og der vil igen i år blive muligheder for at gense gamle Roskilde-miljøer og opdage nye.

Atter er det chefarkitekt Mogens Suhr Andersen, der vil lede deltagerne en tur gennem vor dejlige by.

Turen starter kl. 14.30 ved gymnasiets hovedindgang på Domkirkepladsen. Ruten går denne gang over Latinerhaven, Stændertorvet, Palæet, Husarstalden, Kulturhuset, Bryggergården, Roskilde Kloster, Bibliotekshaven, Gråbrødre kapel og ender på Hestetorvet. Det er ikke nogen lang gåtur, men der er meget at tale om undervejs.

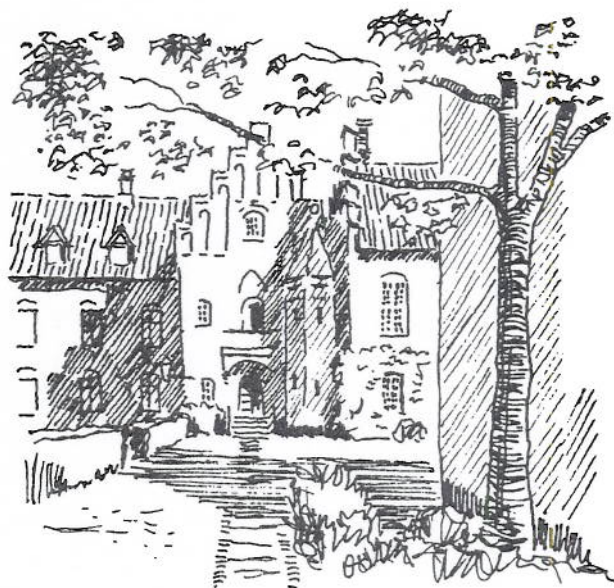
Domkirkepladsen er i øjeblikket under omlægning. De lange granitmure om pladsen er fjernet, og belægningen af Neksø-sandsten bliver udskiftet med gammeldags bro-

sten. Hele pladsen hælder nu fra kirkens sokkel ned mod de nyrestaurerede huse i Skolegade, hvilket er en stor forandring på stedet.

Den kongelige begravelsesplads er under opførelse ved Chr. 9's kapel, og en del af den gamle Meiercrones stiftelse er revet ned. Der er virkelig sket noget her siden sidste år.

Det gamle gymnasium er nu færdigombygget, og Latinerhaven er tilplantet og er nok værd at se på.

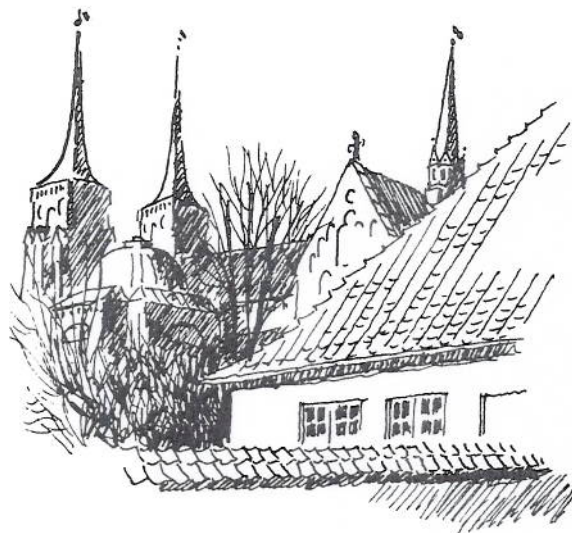
Stændertorvet er trafikalt omlagt under hensyn til forsøgene med sivegade i Skomagergade. Den endelige omlægning er under planlægning.

Palæet ligner sig selv, så det er nok værd at gense, og Palæsamlingerne er åbne.

I Husarstalden er der åbnet et galleri i den østlige ende ud mod Sct. Ols Gade, og her er der nu vekslende kunststillinger. For tiden er det Galleri Sct. Agnes, der er vært. Hotel Prindsens sale med tilgrænsende selskabslokaler er nu ombygget til kommunalt kulturhus. I den store sal er den gamle scene nu genopført og har fået moderne teknisk udstyr.

Bryggergården er stadig byens ældste købmandsgård, og omkring Roskilde Kloster står stadig en nimbus fra 1700-tallet.

Bibliotekshaven passeres, og selv om roserne nok er slut, kan man da glæde sig over Sonja Ferlov Mancobas dejlige skulptur.

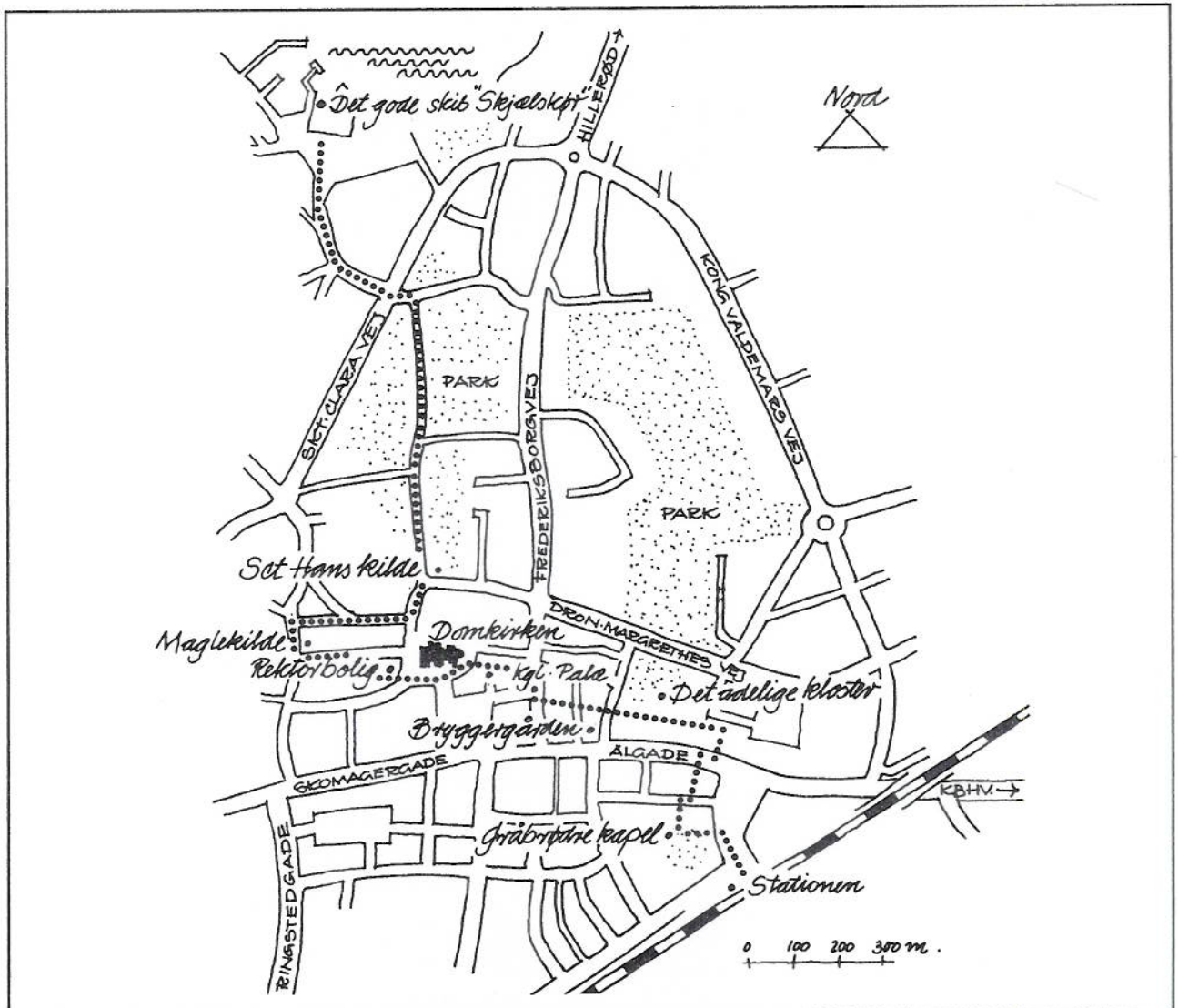
Megen byggeaktivitet har ændret omgivelserne bag Schou Epas varehus, men kun til det bedre, og man kan nu smutte på tværs af Algade gennem passager og komme frem til Gråbrødre, hvor det dejlige kapel fra 1856 kan beses. Et eksemplar på det første byggeri herhjemme udført med profilerede formsten, et pionerarbejde, der betød en overgang i dansk arkitektur, fra senklassicistisk stil til nationalromantisk epoke med byggeri i teglsten.

På Hestetorvet kan endeligt beundres den fredede stationsbygning fra 1847. En bygning de fleste nok finder uinteressant, men den er et spændende eksempel på den in-

ternationale klassicered »tekniske stil«, her udført af det engelske ingeniørfirma William Radford. Ved jernbanens fremføring til Roskilde startede en ny epoke for vor by, og stationsbygning står stadig som et monument for den omvæltning der skete for byen i midten af 1800-tallet.

Vil man have denne ekstra oplevelse ved årsfesten 1983, da mød op kl. 14.30 ved gymnasiet på Domkirkepladsen.

M. Suhr Andersen.

Grundtvig og Roskilde

I jubilæumsåret – 200 året for N. F. S. Grundtvigs fødsel må det være naturligt at erindre om et af hans store kvad, som næsten er gået i glemmebogen: Roskilde-riim. Det var biskop over Sjællands stift Frederik Münter, som havde ønsket at styrke den videnskabelige sans hos den sjællandske gejstlighed og for at opnå dette indførte han almindelige præstemøder i forbindelse med de provstesynoder, der årligt var i Roskilde i juni og oktober.

Nikolaj Frederik Severin Grundtvig havde grebet disse lejligheder til at få sine kollegaer i tale og i sommeren 1812, hvor han var færdig med sin verdenskrønike udarbejdede han et langt historisk kvad »et kort begreb af Danmarks krønike«, især om tiden efter reformationen 1536. Grundtvig ville gerne slå fast, at gudsfrygt styrker riget, og i digtet ligner han kristenlivet ved bæk, der har sit udspring under Herrens tempel. En arm af denne strøm er gennem fjorden ført til Roskilde og Rosenkilden er blevet dannet d.v.s. byen selv. Helligkorskilde bliver det videre symbol, og ved denne kilde har kristenlivet udfoldet sig, som et duftende rosen-bed. Ved kilden byggede Kong Harald Blåtand sin trækirke, og i dens efterfølger – den nuværende Domkirke ligger konger og gejstlige begravede, som rosenblade der venter på opstandelsen, hvor de skal blomstre om Guds trone. Men i den sidste tid synet det, som om kilden er tørret ud, og rosenbedet overgroet med ukrudt. Digtet slutter med et kraftigt opråb til de gejstlige om at forkynde i Luthers billede og at bekæmpe dem, der vil lokke folket bort fra livets kilde.

Samtidig med disse smukke tanker og ønsker indeholder kvadet en lang række historiske tildragelser, som Grundtvig åbenbart selv har følt trængte til en nærmere forklaring, for da Roskilde-riim i en omarbejdet og udvidet udgave udkom i bogform i 1814, kom der samme år en slags kommentar: Roskilde-saga.

Tilsammen udgør disse to publikationer en interessant gennemgang af Danmarks historie, med den begrænsning det giver, at det hovedsagelig drejer sig om den del af historien, som har udspillet sig i eller haft tilknytning til Roskilde, frem for alt Roskilde Domkirke.

Der er foruden kirken også andre bygninger, som har interesseret Grundtvig bl.a. Roskilde Katedralskole, som indtil 1842 lå nord/vest for Roskilde Domkirkes nordre tårn. At Grundtvig følte sig stærkt knyttet til skolen skyldtes at både hans bedstefar Otto og hans far Johannes Grundtvig havde gået i skole der, og i sin omtale af skolen kommer Grundtvig ind på de forhold, hvorunder peblingene eller disciplene levede. Man gik ud fra som givet, at var en dreng optaget på Roskilde Katedralskole eller Latinskole, så måtte han til i det store og hele at klare sig selv, så godt han kunne. Enten ved at finde et eller andet arbejde eller ved at tigge. Det var ganske elendige forhold, drengene levede under. I 1529 blev Helligåndshuset og Sct. Jørgensgården nedlagt og deres midler blev året efter henlagt til Duebrødre Hospital, som foruden at skulle underholde 16 »gamle og værdige personer i deres lidstid« og skulle sørge for kosten til 1 lærer og 23 disciple fra Katedralskolen, og da borgmester Herman Schrøder og hans kone Eva Matzfeldt omkring midten af 1600-tallet oprettede et velfunderet legat skulle det bruges til fordel for fattige disciple ved Katedralskolens nederste klasser. For kapitalens renter skulle der hver lørdag uddeles brød til drengene, hvert på 8 pund »i forhold til de sædvanlige husholdningsbrød ikkun små«. Deres døtre Marie Mejer og Christiane Meyer crone forøgede kapitalen, og den sidstnævnte overvågede så længe hun levede, at brødet blev ordentlig bagt og uddelede det personligt til peblingene. Ud af Roskilde-riim kan man nok tillade sig at læse, at Otto Grundtvig selv måtte

tjene til føden, og det er også tydeligt, at både Otto og Johannes Grundtvig har gjort tjeneste som kordreng. Det at være kordreng i Roskilde Domkirke var et levn fra middelalderen og sikkert ikke særligt spændende for drengene, som havde deres tilholdssted på orgelpultituret. I 1952-57 blev orglet genstand for en gennemgribende restaurering og blandt andet blev orgelbal-dakinen tømt for århundreders støv samt generationer af kordrenge efterladenskaber i form af stykker af kridtpiber, skrå-tobak i store mængder, spillekort, blade af latinske grammatiker, af latinske stile og skønskrivningshefter, pennefjer og en vrimmel af nøddeskaller – alt sammen fyldte 13 papirsække, men blandt »affaldet« var også ret mange skår af varmegryder af ler, som fortæller om de isnende kolde vintre i den uopvarmede kirke, hvor en lille varmegryde med glødende trækul har været rar at lune sig ved, men yderst brandfarlig. Men det fremgår også af Roskilde-riim, at Otto Grundtvig, som pebling også forstod at tage del i det lystige liv – undertiden for lystigt – som peblinge udfoldede. Der var aftener – nætter – med musik og druk.

Der skal ikke her kommes yderligere ind på indhold i Roskilde-riim, men derimod fortælles om den aften, da Grundtvig for første gang læste digtet ved Dionysii Landemode d. 4. oktober 1812. Det er provst Daniel Peter Smith, som beretter.

»Grundtvig – var i Roskilde ved Landemodet – for at oplæse sin herlige bog »Roskilde-riim«, hvor hans mesterstykker, biskop Vilhelm og Ole Vind, findes. Han logerede hos mig og lånte mig sit manuskript at læse, så jeg havde dobbelt godt af at høre ham med sin dybe, monotone stemme så godt, som synge det for i en stadig bølgegang. De andre forhandlinger var endte, de gode provster havde holdt et dygtigt måltid, fået en pibe til kaffen, men ak! inge siesta. De måtte atter op i landemodesalen, og kl. 9 aften begyndte vor poet og kapellan. Han sad ved siden af den gode amtsprovst Bøgh, vor fælles patron, som

med en engels tålmodighed tændte lysene igen, hvergang Grundtvigs begejstring spyttede dem ud. Münter var mindre tålmodig, men rejste sig og gik omkring og bladede i bibliotekets bøger, men hos de øvrige amtsprovster gik naturen over op-tugtelse; de sov og blandt andet så snorke-de provst Hammond fælt. Men da løftede Grundtvig sin tordenrøst, da han kom på sin poetiske vandring til »Kirkesvalen, hvor han så lys, tog mod til sig og trådte ind, og til sin forundring ser bisper og ridderkors på præstekjoler og alle bispers portrætter på væggen, så råbte han overlydt: »Sidder vel, I bisper alle! fra Palladius til Balle« – og så tiltaler han biskoppen som »gamle Baltzers søn«. Bispen tabte bogen af hånden, provsterne vågnede alle, og dersom Hammond havde haft nogle hår, så havde de rejst sig af skræk over hans stirrende øjne.

Det gik ud på aftenen, og det blev nær ved midnat, da Grundtvig puttede sit manuskript i lommen, og vi skulle til at gå i halvskumringen langs med omgangen til den mærke vindeltrappe, inden vi kunne nå kirken, hvor billederne i månelys bevægede sig, som vågnede de af troldmanden Grundtvig. Den forunderlige hast, hvor-med provsterne trængte sig forbi hverandre, tydede virkelig på nogen hjerte-klappen, så jeg og Grundtvig gik allerbagest, og jeg kunne ikke bare mig for at hviske til ham: »De gode prælater har De gjort bange, og de tænker: den, som kommer allersidst, skal i den sorte gryde«. Grundtvig skoggerlo, og vi gik hjem til sengs«.

En sådan øjenvidnesskildring taler for sig selv, men der skal blot knyttes den bemærkning til, at oplæsningen foregik i riddersalen, som ligger ovenpå Chr. d. 1's kapel, og at Sjællands stiftsbibliotek var opstillet i salens østlige del. Derfor kunne biskop Münter fordrive tiden med at se i bøger, indtil N. F. S. Grundtvigs ord ramte ham, og med ham hele forsamlingen og holdt dem vågne. Grundtvig mente selv, det lange kvad havde gjort stort indtryk på

adskillige af de forsamlede, men det har nok været ved slutningen af digtet, hvor Grundtvig fik alle vækket og holdt dem fast.

Vel talte eller recirede Grundtvig også ved andre landemoder i Roskilde bl.a.

»omgejstlighedens videnskabelighed«, men det må antages, at det ikke gjorde et helt så uudsletteligt indtryk på forsamlingen – da den først var blevet vækket – som Roskilde-riim.

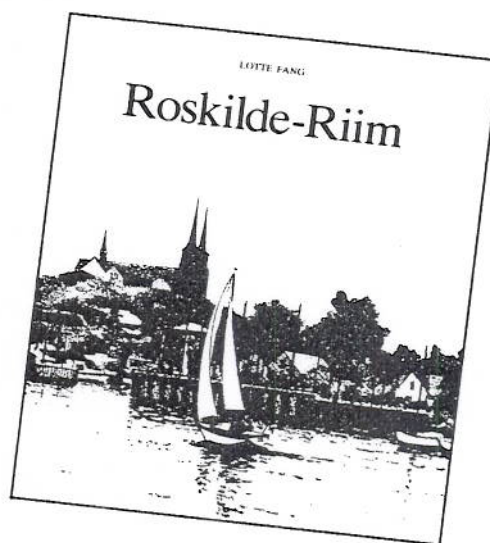
Roskilde-Riim

I anledning af 200 året for Nikolaj Frederik Severin Grundtvigs fødsel den 8. sept. 1783 har Fair-Print i Roskilde (Roars Kildes bogtrykkeri) udgivet Roskilde Riim. Der er lagt vægt på de dele, som har tilknytning til Roskilde by og Domkirken, og med kommentaterne om Roskildestoffet, er det forsøgt at tydeliggøre Grundtvigs ord. De dele af digtet som er udeladt, gengives kort, så læseren alligevel skulle have en fornemmelse af det lange historiske kvad.

Ikke siden 1914 er Roskilde Riim udgivet på tryk.

Det er afdelingsbibliotekar Lotte Fang, der har samlet trådene og skrevet bogen der forklarer Roskilde Riim. Så man kan sige, at det er et samarbejde af Roars Kildes redaktion.

Bogen er kun trykt i begrænset, nummerede antal, og er til salg for 50 kr. i byens 3 boglader, eller ved henvendelse direkte til trykkeriet, 02 - 75 75 20.

26. generalforsamling 6.11.1982

Rektor Lange valgtes, traditionen tro, til dirigent.

Formanden H. C. Beck mindedes de medlemmer, som var afdøde siden sidste generalforsamling.

Bestyrelsen havde i det forløbne år arbejdet med forskellige fester, og spørgsmålet om hvor jubilarfesten 1983 skulle afholdes: Katedralskolen eller Prindsen, bl.a. skulle økonomiske problemer ordnes, men bestyrelsen ville arbejde videre med sagen.

Kate Heilboe blev takket for sit arbejde med Roars Kilde. Der ville blive nedsat en redaktionskomité, med Flemming Vessel, som ansvarshavende.

Arrangementet med byvandringen havde været vellykket, 32 deltog.

Inge Winther aflagde regnskabet. Efter bestyrelsens forslag blev der vedtaget en kontingentforhøjelse: 30 kr. for de unge, 60 kr. for de ordinære medlemmer og 500 kr. for livsvarigt medlemskab.

Følgende bestyrelsesmedlemmer blev genvalgt: Lise Svenstrup, H. C. Beck, Ellen Thorsen. Kate Heilboe udgik af bestyrelsen, nyvalgt blev Lotte Fang. Ulla Prien (student 1980) gik ud og valgt i stedet for blev Thomas Rühl (student 1981). Svarre Nielsen blev genvalgt som revisor.

Roskilde Katedralskoles bøger i Roskilde Centralbibliotek

I Roskilde har der været et folkebibliotek siden 1901, og i Himmelev siden 1859. Det vides ikke med sikkerhed, hvornår Roskilde Katedralskoles bibliotek er oprettet, men det er betydeligt ældre. Sjællands Stiftsbibliotek er oprettet 1811/12.

Omkring 1915 havde Roskilde Bibliotek ca. 3.000 bind, Roskilde Katedralskole ca. 15.000 bind og Sjællands Stiftsbibliotek ca. 40.000 bind.⁽¹⁾

Med vedtagelsen af Danmarks første bibliotekslov i 1920 ordnedes landets folkebiblioteksforhold. Bl.a. blev der udarbejdet regler for det statslige og kommunale tilskud. I forbindelse med behandlingen af lovforslaget fremkom ordføreren, P. Christensen, med en henstilling til ministeren om at søge at gøre de bogmasser nyttige, som nu henlå som museumsgenstande.⁽²⁾ Her tænkte man på katedral- og statsskolebibliotekerne, som besad temmelig store bogbestande. Bibliotekerne var åbne for offentligheden, men det er sikkert ikke galt at forestille sig, at de fortrinsvis er blevet benyttet af lærerne og eleverne og enkelte andre. Biblioteksbenytterne i Roskilde havde i øvrigt adgang til to beslægtede biblioteker, idet en væsentlig del af både Katedralskolens og Stiftsbibliotekets bogbestand stammer fra rektor Taubers bogsamling. På dette tidspunkt befandt Sjællands Stiftsbibliotek sig i bygningen nordøst for domkirken (nuv. konventhus), så der var heller ikke stor afstand mellem de to biblioteker.

Undervisningsminister S. Keiser-Nielsen efterkom henstillingen fra udvalget og ved cirkulære af 13/3 1922⁽³⁾ skrev han til rektorerne ved de lærde skoler om aflevering (deponering) af bøger fra skolebibliotekerne til de offentlige biblioteker.

Man skulle afgive bøger, som ikke var af nødvendighed for skolen, men som kunne være af betydning for det offentlige biblio-

tek. Bøgerne vedblev at være skolens ejendom, men da de blev deponeret i det offentlige bibliotek, kunne de udlånes og dermed var de underkastet de samme vilkår som bibliotekets egne bøger, herunder risiko for slid og tilskadekomst. Der skulle udarbejdes en fortegnelse over de deponerede bøger, og man skulle sørge for at holde denne fortegnelse a jour.

Samtidig gjorde man skolerne opmærksom på, at samlinger af litteratur af filologisk, teologisk og filosofisk indhold, som for nutiden (1922) må siges at være uden synderlig værdi, kan opmagasineres uden særlig klargøring og uden at man skulle ofre mange penge på dem.

Eftertiden vil nok heri se, at ministeriet selv har bidraget til samlingernes forfald. I Roars Kilde 1960 fortæller lektor N. Berg-Sonne, at værdier for mange hundrede tusinde kroner er i fare for at gå tabt.⁽⁴⁾ Discipelbibliotekets dårlige stand er i øvrigt den direkte årsag til oprettelsen af »Roskilde Katedralskoles Venner« i foråret 1944.⁽⁵⁾

Senere i cirkulæret skriver ministeriet ovenikøbet, at samlingerne kunne danne grundlag for boghistoriske samlinger, idet man ville kunne finde eksempler på bogbind, bogtryk og illustrationer fra mange epoker.

Cirkulæret blev fulgt i Roskilde, hvor Katedralskolen afleverede en del bøger til folkebiblioteket. Det har ikke været muligt at se, hvordan udvælgelsen er sket, men ved et tilfælde kan man se, hvordan det foregik ved en anden statsskole, nemlig Rønne. Her gennemgik folkebibliotekaren listen over bøger, hvorefter skolens bibliotekar sammen med faglærerne sanktionerede afgørelsen.⁽⁶⁾ Man har vel lov at antage at samme mønster er blevet fulgt i Roskilde. Først i 1931 kunne biblioteksinspektør Robert L.Hansen fra Statens Bibliotekstilsyn

skrive til Centralbiblioteket, at nu var for-
tegnelsen udarbejdet, og at en genpart her-
af tilstilledes Centralbiblioteket.⁽⁷⁾

Listen indeholder omkring 850 titler, og
set på baggrund af at Katedralskolens bi-
bliotek på dette tidspunkt indeholdt om-
kring 15.000 titler var det en lille afleve-
ring.⁽⁸⁾ Men det var en aflevering af stor
betydning for Centralbiblioteket, som på
denne måde fik en værdifuld tilvækst af
ældre faglitteratur, som man ikke havde i
forvejen.⁽⁹⁾ Det var især historiske, topo-
grafiske og litteratur- og personalhistoriske
værker, man kunne glæde sig over. Endelig
indeholdt afleveringen nogle værdifulde
tidsskriftrækker.

Af de afleverede 850 titler var de ca. 200
indenfor geografi og rejser og ca. 300 inden
for historie og personalhistorie, mens tek-
nik har en absolut bundrekord på 9 titler.
Alle bøgerne er nu endt i Centralbiblio-
tekets magasin eller Lokalhistoriske Sam-
ling, men de kan stadig benyttes af alle. I
dag er det nok mest de topografiske og hi-
storiske ting, der benyttes. En del af bø-
gerne har imidlertid nu nået en sådan al-
der, at det må være på tide at stoppe for
hjemlån for at beskytte bøgerne.

Blandt de afleverede bøger, som er i god
stand, findes flere pæne helbind i skind
med blindtryk, men de fleste er i tarvelige
biblioteksindbindinger, ja enkelte er blot
pakket ind i grå kardus. Helhedsindtrykket
er en bogsamling, der ikke er overvældende
slidt. Der er rimeligvis ikke uerstattelige
værker blandt de deponerede Katedral-
skolebøger, men blandt topografiske vær-
ker findes en del hovedværker, hvoraf flere
i de senere år er blevet reprografisk genud-
givet.

Alle bøgerne bærer exlibris, samt et stem-
pel, der angiver, at de er udlånt til Roskilde
Centralbibliotek.

En del af bøgerne bærer et andet exlibris
med oplysning om, at de tilhører *Rasmus
Borchs donation til Roskilde Katedral-
skole*.

Rasmus Borch (1768-1846) var søn af køb-
mand Anders Borch (1721-1793). Han var

RASMUS BORCHS

Donation til

Roskilde Katedralskoles Bibliothek.

forøget af C. K. Schiøtz.

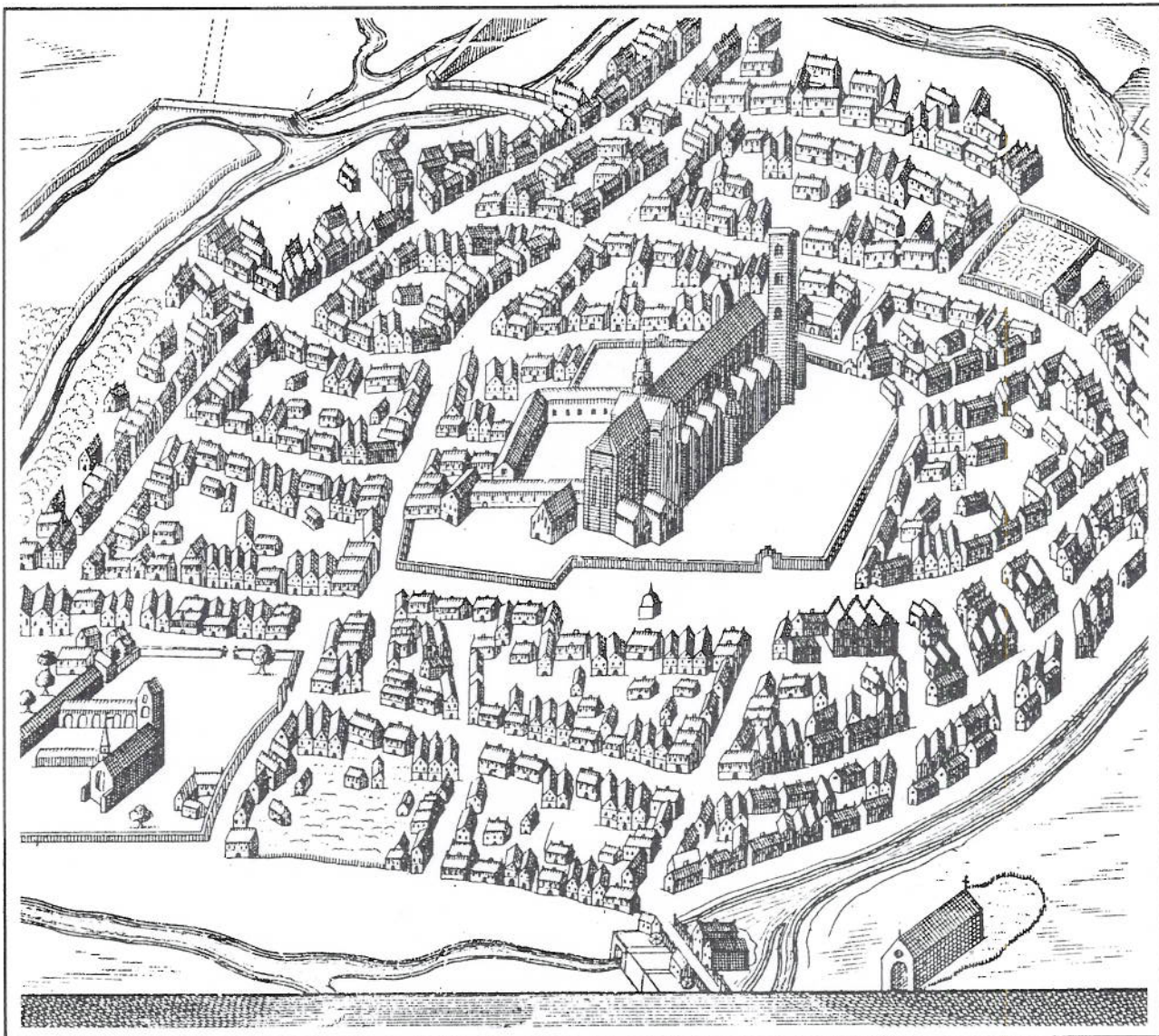
født i Roskilde, hvor han blev student fra
Katedralskolen. Derefter blev han teolog
og endelig forstander for Det kongelige
Opfostringshus i København.

I 1844/45 flyttede han til Roskilde. Han
var ugift, men han havde en datter, Karen
Margrethe, som havde giftet sig med Carl
Kokansky Schiøtz (1807-1877), og det er
altså denne Schiøtz, der har forøget Borchs
donation til Roskilde Katedralskole.⁽¹⁰⁾

Rasmus Borch var litteratur- og kunstsam-
ler. Han var meget velbevandret i dansk
litteratur, og han stillede gerne sin viden til
rådighed for fx. litteratur som R. Nyerup
og Knud Lyhne Rahbek. T. H. Erslew be-
nyttede hans håndskrevne fortsættelse af
Nyerup og Krafts forfatterleksikon ved ud-
arbejdelsen af sit eget forfatterleksikon.

Hvornår Rasmus Borchs gave til hans gamle
skole er givet er lidt uklart. I skolens indby-
delsesskrift 1845 takker rektor for en gave
fra ham, men de nævnte titler udgør abso-
lut kun en del af gaven, hvis størrelse ikke
kendes i dag.⁽¹¹⁾ Det ser dog ud til, at selve
gaven er givet inden størstedelen af hans
bogsamling blev solgt på auktion i Køben-
havn i 1847, hvor der bortsolgtes ca. 8.500
bind.⁽¹²⁾ Rasmus Borchs hus findes stadig i
Bondetinget nr. 4, hvor man mod have-
siden kan se bogtårnet, der opførtes til
hans bog- og malerisamling af arkitekt G.
F. Hetsch.

Boghistorikeren Lauritz Nielsen besøgte
Katedralskolens bibliotek i 1924 eller 1925
for Statens Bibliotekstilsyn for ved selvsyn
at danne sig et indtryk af bogbestanden.⁽¹³⁾
Efter besøget (som også gjaldt de øvrige
skole- og stiftsbiblioteker) skrev han en
bog, hvori han tilsidst diskuterer, hvad der

Peder Terpager, dansk historiker, f. 22. maj 1654, d. 5. jan. 1738. Konrektor ved skolen i Ribe. Fra 1687 var han gennem 50 år lektor ved Ribe Domkirke og sognepræst i Vester Vedsted. Han har udfoldet en litterær virksomhed, mest på latin, og navnlig skrevet en Ribe bys historie, *Ripæ Cimbricæ*, som udkom 1736.

skal blive af bibliotekerne efter bibliotekslovens indførelse.

Han mener at en del skal bevares som skolebibliotek, men de ældre, værdifulde dele burde overføres til Centralbiblioteket i en form for boghistorisk samling (dog uden at indgå i Centralbibliotekets brugssamling). Som det vil vides vandt hans forslag ikke genklang og Centralbiblioteket råder fortsat »kun« over den kurante del af Katedralskolens bibliotek, mens resten befinder sig på Katedralskolen.

Et andet gammel bibliotek, Sjællands Stiftsbibliotek, befinder sig i depot på Centralbiblioteket. I et særligt magasin rummes

de 40.000 bind og de værdifulde dele af samlingen opbevares særskilt. Måske kunne de to gamle biblioteker med fælles ophav engang gå sammen i en boghistorisk udstilling?

De modtagne bøger

Såvidt det kan ses af oversigten var *hovedparten* af bøgerne på deponeringstidspunktet ikke mere end 50-70 år gamle, og der var altså god mening i at gøre dem tilgængelige for offentligheden.⁽¹⁴⁾ Siden er en del blevet returneret til Katedralskolen, da Centralbiblioteket enten selv havde fået værkerne eller fordi man af pladshensyn

måtte bede Katedralskolen om at tage en del af bøgerne tilbage. I 1947 returneredes ca. 190 bøger til skolen.⁽¹⁵⁾

Det vil føre for vidt at gennemgå de enkelte titler her, men enkelte af de ældste skal nævnes som eksempler på, hvad der er blevet afleveret og siden benyttet på Centralbiblioteket:

S. Abildgaard: Beskrivelse over Møens Klint. 1781. *J. Bircherod*: Rejse til Stockholm. 1721. *N. Horrebow*: Tilforladelige efterretninger om Island. 1752. *Carsten Niebuhr*: Reisebeschreibung nach Arabien. 1774-1836. *P. N. Skougaard*: Beskrivelse over Bornholm. 1804. *P. Terpager*: Ripae Cimbricae. 1736. *N. Weinwich*: Beskrivelse over Stevns Herred. 1798 og *sammes*: Historiske efterretninger om Stevns Herred. 1776. *W. Graah*: Undersøgelsesrejse til østkysten af Grønland. 1832.

Mange af bøgerne indeholder kobberstik, enkelte endda koloreret.

Af tidsskrifter fik Centralbiblioteket bl.a. tilført: *Brage og Idun* udgivet 1839-42 af Fr. Barfod. *Athene* udgivet 1813-1817 af R. Nyerup og C. Molbech, og Danmarks vist nok første egentlige litterære tidsskrift *Minerva* 1785-1808, redigeret af Knud Lyhne Rahbek.

Der findes ikke et komplet katalog over Katedralskolens bogsamling, men i tidens løb er forskellige kataloger udarbejdet: I skolens program 1858 med tillæg i 1877-79 findes en fortegnelse udarbejdet af rektor Elberling. Tillæggene i 1885/86 og 1896/97 er udarbejdet af overlærer Kr. Mikkelsen. Desuden findes med uregelmæssige mellemrum tilvækstlister i indbydelsesskriftet.

Hans Michelsen.

Fortegnelse over benyttet litteratur. Kilder.

Utrykt:

Roskilde Centralbiblioteks arkiv.
Katedralskolens Bøger deponeret på Roskilde Bibliotek. (1931?). 32 sider. (Maskinskrevet).
Fortegnelse over bøger returneret til Katedralskolen. 1947. 6 sider. (Maskinskrevet).

Trykt materiale:

Abitz, Oluf: Fra almuebibliotek til kulturhus. 1976. 28 sider, ill.

Bloch, S. N. J.: Bidrag til Roskilde Donskoles historie. Udgivet som indbydelsesskrift til den offentlige eksamen. 1842-1846. Hæfte 1-4. 289 sider, 1 bilag. Hæfte 3, side 32-46: Bibliotekets historie.

Christensen, Chr.: Roskilde-føljetoner. 1927-31. Bind 1-3.

Dahl, Svend: Dansk biblioteksfører. 1915. 194 sider.

Fang, Arthur: Roskilde. Fra byen og dens historie. 1945-1970. Bind 1-2. (Bind 1 rev. 1971).

Folketingets Forhandlinger 18/2 1920.

Fortegnelse over Rasmus Borchs efterladte bogsamling. 1847. XIV, 272 sider.

(IX-XIV: Fr. Fabricius: Rasmus Borch).

Glahn, K.: Retsregler vedrørende det højere skolevæsen. 1907-1941. Bind 1-7.

Hvenegaard Lassen, H.: De danske folkebibliotekers historie 1876-1940. 1962. 353 sider.

Indbydelsesskrift til afgang- og aarsprøverne i Roskilde Katedralskole. 1812-1950. 1812-1950.

Jul i Roskilde. 1937. Side 12-18 ill. v. Fanny Fang: Bondetinget.

Nielsen, Lauritz: Danske stifts- og skolebiblioteker. 1925. 127 sider. (Statens Bibliotekstilsyns publikationer, IX).

(Side 98-101: Katedralskolens bibliotek).

Nørr, Erik: Latinskolenes programmer. Bibliografi og billedfortegnelse. 1980. 141 sider, ill.

Roars Kilde. Medlemsblad for Roskildenser-Samfundet. 1922-1938. Nr. 1-20.

Roars Kilde. Aarsskrift for Roskildenser-Samfundet. 1939-. Nr. 21-.

Roskilde Amt. Dansk Lokalbibliografi. Udarbejdet af Else Schjøning under medvirkning af Oluf Abitz. 1979. 379 sider.

Noter:

1. Svend Dahl: Dansk biblioteksfører, side 155-56.
2. Hvenegaard Lassen, side 198.
Folketingets Forhandlinger 18/2 1920.
Erik Nørr har i *Profiler i nordisk senmiddelalder og renaissance*, 1983, side 343-58, levende skildret Bibliotekernes kamp om imkunablerne.
3. Glahn: Bind V, side 193-196.
Optrykt i *Bogens Verden*, 1922, 118-20.
Refereres i det følgende.
4. Roars Kilde, 1960, side 13-14.
5. Roars Kilde, 1944 side 27 og 1953 side 10.
6. Brev fra E. Bremerstent til Harald Poulsen, 4. juni 1932(?). Roskilde Centralbiblioteks arkiv.
7. Brev af 17/6 1931. Roskilde Centralbiblioteks arkiv.
8. Lauritz Nielsen, side 98-01.
9. Abitz, side 12.
10. Bloch, hæfte 4, side 41 (Rasmus Borchs curriculum vitae).
Christensen: Roskilde føljetoner, Bind 1, side 86-90.
Fortegnelse over Rasmus Borchs efterladte bogsamling. Side IX-IXV.
11. Indbydelsesskrift 1845, side IIV.
12. Fortegnelse over Rasmus Borchs efterladte bogsamling.
13. Lauritz Nielsen, side 122-27.
14. Roskilde Katedralskoles bøger deponeret paa Roskilde Bibliotek.
15. Brev + fortegnelse i Roskilde Centralbiblioteks arkiv.

Rektor Langes tale den 6. nov. 1982

Jeg har gennem nogle år haft det hverv ved Roskildenser-Samfundets års- og jubilarfest at bringe de gamle elever en hilsen fra skolen. Det gør jeg også gerne i år, men måske var det så en god idé at sige, hvad det er for en skole, jeg skal hilse fra. For det er jo ikke uden videre den skole, De gik i, ligesålidt som De selv i dag uden videre er de samme mennesker, som da De forlod den.

Hvis man spørger, om RKS i dag er en tidssvarende skole, så kan man i en vis forstand svare ja. Den svarer i rimeligt omfang til, hvad tiden vil have at en skole skal være. Den opfylder i rimeligt omfang gældende bestemmelser. Den eksperimenterer også med nye ideer i undervisningen. Og den udmærker sig bestemt også ved en daglig livsstil, som må kaldes tidssvarende. Jeg har taget imod mange udenlandske skolefolk her, der hurtigt fik øje på den frie livsudfoldelse og den frie omgangsform mellem lærere og elever. Jeg har også selv ved mange lejligheder kunnet glæde mig ved denne frihed. Jeg glemmer ikke Birgitte i 3g, der under en diskussion i samarbejdsudvalget om skolefesterne gav mig følgende råd: »Jeg synes, du skulle prøve at tilegne dig et mere afslappet forhold til øl«. Og jeg tror ikke, ret mange af mine forgængere i embedet har oplevet, hvad jeg selv har oplevet: at få udleveret en velvoksen baby, som jeg skulle passe, mens moderen, Ulla i lhf, var inde og blive eksamineret i biologi. Hun havde i sin godhed heller ikke glemt en plastikpose med legetøj og en frisk ble. Jo, skolen er bestemt tidssvarende i den forstand. Men hvad nu, hvis man har den mening, at tidssvarende *også* burde betyde fortidssvarende? Vi har da billeder i huset fra skolens fortid. Vi har også tavlen i atriumgården over de faldne frihedskæmpere fra besættelsestiden. Og vi har tavlen over rektorerne siden reformationen. Vi har Ada Bruun Hoffmeyers bog om skolens historie, »Artibus ingenuis«, og vi har da stadig dette valgsprog i guld ved hovedind-

gangen. Og vi har den glæde, at Roskildenser-Samfundet lever i bedste velgående og at denne årlige fest skaber ramme om et møde med så mange gamle elever. Og vi har Roars Kilde, som på en glimrende måde er tidssvarende ved at fastholde det historiske perspektiv.

Derimod er skolen selv i sit daglige arbejde ikke så betænkt på den historiske dimension. Skolen er i dag med rette optaget af *samtiden, samfundet og samarbejdet*. Men den er med urette så stærkt optaget af de ting, at historien forsømmes. Vores elever i dag får ikke hjælp nok til at forstå sammenhængen i tingene, for de får for lidt at vide om, hvor tingene har deres rødder.

Det er et savn, ligesom det er et savn, at morgensangen er død. Vi har mistet noget uundværligt, fordi ingen mere oplever at begynde dagen med at synge »når under sang med dit vingede ord/sjælen af by over stjernerne for«. Det er et tab af folkelig kultur, som ikke opvejes af nok så mange virksomhedsbesøg eller nok så mange samfundsrelaterede diskussioner eller af nok så megen indsigt i nationaløkonomiens mysterier.

Tidsvarende? Ja. Fortidssvarende? Delvis. Men er skolen så fremtidssvarende? Det kan man vel ikke svare på uden at kende fremtiden, og den er det som bekendt svært at spå om.

Jeg husker, at Olof Palme engang sagde til en gruppe svenske elever: I skal ikke tro, at I kommer i skole for at få noget for jer selv. Det I skal lære er at fungere i en gruppe. - Jeg ved godt, at han har ret et godt stykke

vej. Og alligevel løber det mig koldt ned ad ryggen, ligesom min skepsis rejser hovedet, når jeg hører næste lærergeneration tale om, at en elev *fungerer* dårligt eller godt i klassen. Der er menneskeforagt i at reducere personer til noget, der »fungerer« i en gruppe, som hjul i en maskine.

Alt godt om *samtid* og om *samfund* og også om *samarbejde*. Men jeg tror, at skal en skole også være fremtidssvarende, skal den lade være at glemme, at elever *også* skal udvikle sig til at kunne være *alene*. F.eks. med ansvaret. F.eks. med fordybelsen i menneskers grundvilkår. Og f.eks. med den personlige oplevelse af sammenhængen i tingene.

Jeg håber, at De sammen med mig vil ønske for skolen, at den må få et langt og godt liv til gavn og glæde for de elever, der forhåbentlig bliver født.

RKS længe leve!

Rektors translokationstale 1983

Rektor Jytte Hilden havde sin første tale, som rektor ved en translokation på Roskilde Katedralskole den 17. juni 1983, disse fyn-dige ord at give de unge med på vejen:

- *det er mere end 50 år siden denne skole blev grundlagt,*
- *det er 80 år siden unge piger fik lov til at tage studentereksamen,*
- *det er 25 år siden Sputnik satte os på den anden ende,*
- *det er ca. 15 år siden vi fik HF,*
- *det er 12 år siden vi fik den lille gymnasie-reform,*
- *det er snart 11 år siden vi kom i EF,*
- *det er 5 måneder siden jeg kom hertil,*
- *det er kun få dage siden HF'ere og studenter blev færdige her på stedet,*
- og det er derfor vi er her i aften.*

Kære studenter, kære HF'ere. Hør godt efter...

I har masser af muligheder, trods tidens grædekoner, har ingen generation før jer, fået så megen uddannelse. I bliver ikke alle professorer eller kioskejere. I får ikke alle så megen styr på jer selv og landet som en Ritt Bjerregaard eller en Poul Schlüter, mener de har. Men I får hver for sig en skæbne og den ligger for en stor del i jeres egne hænder. Ikke sådan at forstå, at tilværelsen ikke kan give nogle knubs. Men blå mærker går over og en gang imellem skal det være galt for at det kan blive godt. En pige i Holstebro græder over sit 9-tal, nu kan hun ikke blive tandlæge. En fyr i Vordingborg mangler måske 5 points for at komme på Polyteknisk Lærestalt, DTH. Men verden bør ikke bryde sammen,

fordi I ikke hver for sig fra starten begynder netop dér, hvor I helst ville. Prøv noget andet. Tag ud og rejse, start her i sommer med interrail. Kom ind, hvor der viser sig en plads. Tag fat og find et job, mere eller mindre midlertidigt. Det siger jeg ganske optimistisk, vel vidende at vi i dette land har 300.000 arbejdsløse og uhyggeligt mange unge uden arbejde eller uddannelsesmuligheder. Men hvis ikke idérigdommen, fantasien, modet, det utraditionelle skulle komme fra jer, hvor skulle det så komme fra?

I lever i verdens bedste land med demokrati og mad på bordet. De strukturproblemer, som vi i den rige verden, i øst og vest, står overfor, er for intet at regne mod de vanskeligheder, som verdens fattigste lande kæmper med. Tag ud og kæmp for dem og med dem. Bolden er jeres. Vi som forældre og lærere har givet jer det bedste vi ved: livet og nu en eksamen. I har fået en god uddannelse, I har fået megen viden. Drag selv visdommen ud af alt dette. Fra nu af er det jer vels. Jeg kan ikke stå her og love jer evig ungdom. Tværtom. Jeg kan ikke love jer at I bliver rige og lykkelige. Men jeg kan love jer et godt liv, hvis I bruger jer selv og det har I lært i både lyst og nød. Hvis I skaber oplevelser for andre, hvis I får tingene til at gro og udfolde sig så bliver verden bedre.

H. C. Andersen, vor største fortæller og fantast, har ikke forgæves skrevet om »Grantræet«, som glemte at nyde dagen, mens den var der. Han har heller ikke forgæves skrevet om »Den Grimme Ælling«, som viste sig at ligge i et svaneæg. Lad mig fortælle to historier om ham, historie nr. 1:

En gammel kone fortalte for mange år siden, at hun som lille pige gik med sin far på broen ved Frederiksborg slot i Hillerød. Der mødte de H. C. Andersen, faderen og digteren faldt i snak. Pludselig bøjer H.C.A. sig ned og spørger, ved hun hvem jeg er? Ganske pudsigt. Historie nr. 2:

H.C.A. var inviteret med Frederik den 7. hof. Det var vor mest folkekære konge med

grevinde Danner og smag på livets glæder. Ved nederste bordende sad digteren og drak vand. Kongen rejser sig og siger: - Kære Andersen, du skal ikke sidde og drikke vand, når vi andre nyder de ædle druer. Digteren svarer: - Kære konge, i dit selskab bliver vand til vin.

Hvorfor fortælle disse to historier, jo H. C. Andersen skabte oplevelser for os alle, for den lille pige som til sin dødsdag huskede, at hun havde mødt den store digter og for folkene ved hoffet, som næppe glemte vandet, der blev til vin. Gå I ud i verden og skab oplevelser for andre og for jer selv. Brug hovedet, brug musikken, brug ordene, brug jeres følelser, men glem ikke, hvad I har lært her i skolen. Så vil det gå jer godt. Verden er andet og mere end, at stå i kø, der hvor man ikke kan komme ind. Det bliver man kun ærgerlig af. Flyt jeg, hvis køen er for lang eller start jeres egen lille butik. Gør noget, kom ud af stedet. Verden er stor og fuld af oplevelser for den, som er nysgerrig. Verden er fuld af mennesker og verden er desværre også for mange et usikkert sted at være. Rundt omkring skabes konflikter og krig, uro i mennesker. Alt dette er menneskeskabt, al den ufred bør I gøre om, som konservative eller socialister, som græsrodde eller aktivister. Sig *det*, som Nordahl Grieg sagde med sin bog »Ung må verden endnu være«. Om et øjeblik synger vi en af hans smukkeste sange »Kriingsatt af fiender«. Skrevet i en anden tid end vor, skrevet til en anden ungdom end jer, men med et budskab som er evigt ungt. Tænk på det i jeres færd fremover. Mørke tider kan komme tilbage, idag er det fest til den lyse morgen, skøn på det.

Til lykke til HF'erne, til lykke til studenterne, til lykke til familie og venner, til lykke til kærester og naboer, til lykke til skolen, til lykke til os alle. Jeg erklærer hermed årets dimittender for færdige.

Før vi går over til uddeling af eksamensbeviser synger vi en sang.

Jytte Hilden.

En hyldest til lærerne på Katedralskolen i fyrrerne

Træk fra en svunden skoletid

Rasch-Hansen skulle hver dag have hentet fire Eclipsocigarer fra Ferd. Bangs Eftf., og Fr. Ingerslev skulle have bragt sin aire-dale-terrier og sit barbersæt fra villaen på Roarsvej. Det er blot et par enkelte af de lærere, der for 40 år siden skulle proppe lærdom i hjernen på Roskilde Katedralskoles elever. De - lærerne - var absolut ikke pædagoger, men videnskabsmænd, og derfor kunne det vist ofte være en pistilens for dem at undervise i noget, der for dem nærmest lå på babystadiet.

Lad denne artikel være en lille hyldest til disse mænd og kvinder, hvoraf de fleste forlængst er hedengangne. Da jeg for første gang betrådte gangene i den gamle sko-

le ved domkirken (det er nemlig dér, en katedralskole ligger), var det med rystende 11-årige knæ.

Den senere arkitekt Hans Christiansen var min cicerone til den skrækkelige optagelsesprøve til mellemskoleeksamen. Det var dengang, man gjorde noget i dag så utænkeligt som at afgøre menneskets fremtid i den alder. Hvor mange tænderskærende fædre og hændervridende mødre, det har medført, at et barn er dumpet, ved jeg ikke, men tallet er ikke lille.

Nå, jeg slap mærkværdigvis gennem nåleøjet og tilbragte så de næste 5 år på latin-skolen, indtil en realeksamen satte slut på den skolemæssige uddannelse. Jeg husker

Lærerkollegiet 1948.

1. række f. v.: dr. Arhning, adjunkterne Whitta Jørgensen og fru Guhle, lektor Sørensen, adjunkterne fru Hemmingsen og frk. Torm, lektor fru Smedegård og adjunkt fru Lund.

2. række f. v.: arkitekt Møller, cand. mag. Ørnsholt, adjunkt frk. Mørup Petersen, sognepræst Klarholt, rektor Fogh, adjunkt fru Andersen, løjtnant Jensen og lektorerne Lund og Skov.

3. række f. v.: adjunkt Byberg-Nielsen, lektorerne Kjær, Jespersen og Werner, cand. mag.'erne Møller og Mosby Jespersen, adjunkt Christensen og lektor Johannsen.

endnu, da jeg var oppe i matematik. Nu har tal og jeg altid været to inkommensurable størrelser, og jeg syntes da heller ikke, at jeg gjorde det særlig godt ved tavlen.

Men da resultatet forelå, kom lektor Kjær ud på gangen og sagde: »Arne, må jeg trykke dig i hånden«.

»Hvorfor dog det?« spurgte jeg. »Jeg synes da ikke, jeg klarede det særlig godt«.

»Nej, men du er den første elev, jeg har haft, der fik tg kryds i matematik både til mellemskoleeksamen og realeksamen!«

Anderledes godt gik det i historie, hvor vi havde den respektindgydende lille rektor V.S. Lauritsen, der kun havde én arm, nemlig den venstre, men den kunne han til gengæld også benytte så virtuost og lynhurtigt, at en øretæve fra ham kunne få selv den største elev til at ryge gennem rektorværelset. Han havde selv skrevet den samfundshistorie, vi skulle lære, og vi skulle absolut lære den. For, som han sagde, i den står der ikke ét overflødigt ord, så I har at kunne den udenad. Det gjorde vi så og fik næsten alle rent ug til eksamen. Om vi forstod indholdet af bogen betød mindre.

Emmy Moes, vores sanglærer, var vi alle dybt forelskede i. Mit platoniske forhold til hende gik imidlertid i vasken. Skæbnen ville, at jeg en dag fik en byld bagi, og den var så smertende, at jeg måtte gå til hende og forklare min ømtålelige situation. Hun fik fluks fat i skolelægen. Jeg blev lagt på maven på en divan på inspektørkontoret. Frk. Moes trak mine bukser ned, holdt mine balder fra hinanden, og lægen gjorde et lynhurtigt men forløsende snit. Siden den tid havde jeg vigende øjne, når hun så på mig.

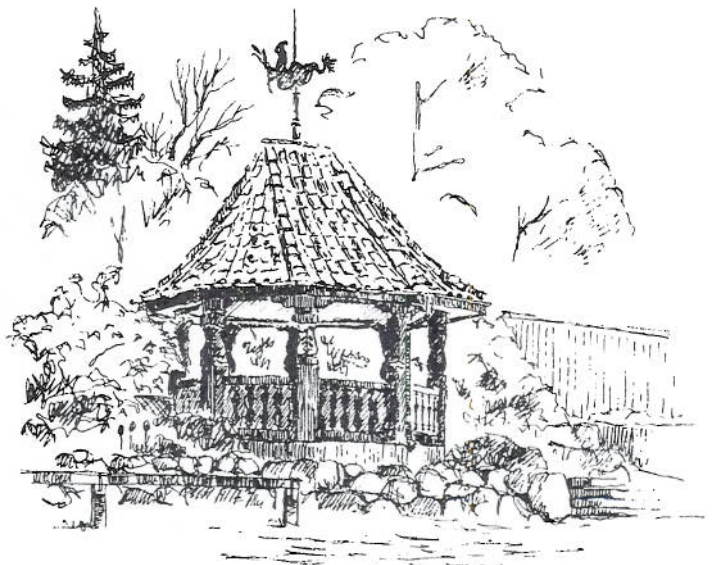
Fr. Ingerslev var et kapitel for sig. Ham havde vi i tysk, og han er årsag til, at jeg den dag i dag i søvne kan sige »Durch, für, gegen, ohne, wieder, um – kennst du nicht Akkusativ, bist du wirklich dumm«. (Bogstaveringen garanterer jeg dog ikke for). Han havde en airedaletterrier, som jeg af en eller anden grund fik til opgave at hen-

te. Samtidig skulle jeg have hans barbergrejer med, for han ville ikke risikere at besmitte sin hud med barberens egne sager. Den hund glemmer jeg aldrig. Den var glubsk og modbydeligt, men han pålagde mig, at jeg blot skulle sige »Op til far, op til far«, så mens jeg skrækslagen vandrede med den fra Roarsvej, ad Violstræde og Weysegangen op til skolen, råbte jeg ustandselig til undren for mange »Op til far, op til far«. Min indsats gjorde imidlertid, at jeg fik ret pæne tyskkarakterer, selv om tysk absolut ikke var min stærke side. Men den bedste af dem allesammen var alligevel Rasch-Hansen, vores fysiklærer. Han er vist den mest håbløse pædagog men samtidig et af de mest prægtige mennesker, jeg har mødt.

Når der var gået 11 måneder af skoleåret, var vi kun kommet gennem det første par sider af fysikbogen, for han havde alt muligt andet mellem himmel og jord at fortælle os – og det var måske slet ikke så galt. De mange, mange sidste sider blev læst i lyntempo, og så blev vi sendt ud af skolen, ikke ret meget klogere på fysik men til gengæld belæsset med adskillige ord om livsvisdom. Jeg vil altid huske en af hans replikker:

»Når I kommer ud i livet, børn, er der én ting, I skal huske på. Nemlig, at der altid er én idiot mere, end man selv tror!«.

Arne Jensen.

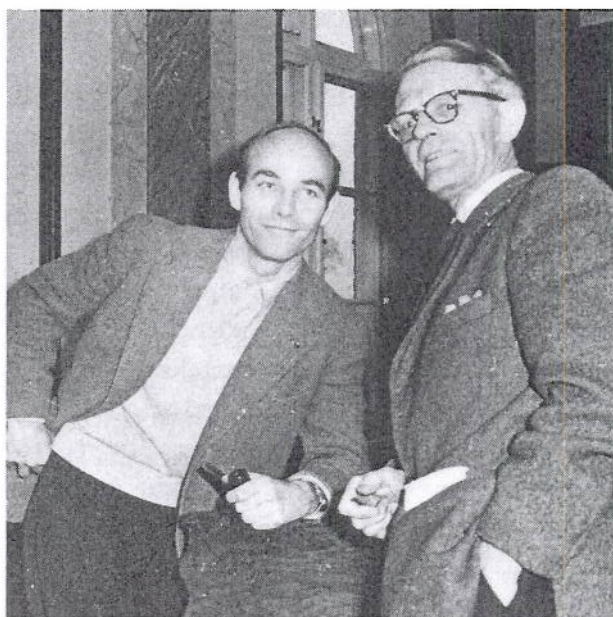

Knud Whitta Jørgensen

Det er en umådelig levende mand, der har forladt Roskilde Katedralskole. Aktiv og engageret – og umuligt at karakterisere på begrænset plads og med fattig pen. Men jeg vil prøve at give glimt fra de mange berøringsflader, jeg gennem den sidste menneskealder har haft til Whitta, og håber herigennem at give brikker til den mosaik, der tegner manden.

Grunden for Whittas og mit venskab blev lagt allerede den første vinter, jeg var ansat på Roskilde Katedralskole. Rektor Fogh og pedel Døssing tog initiativ til, at skolens lærere kom på danseskole – behovet for efteruddannelse på området var stort for de fleste – og den ugentlige danseaften og den fælles afmagt over for de stillede krav grundlagde ovennævnte venskab og førte til mangfoldige andre fælles oplevelser.

Whitta kan da danse – han gør det i hvert fald, og han kan feste! Der er mange, der skylder ham tak for festlige lag – på skole og i private hjem. For hans herlige festsange og for hans festlige indslag. Men Whitta er ikke blot et festmenneske – han er et menneske, det er godt at være sammen med. Jeg har gennem en lang årrække deltaget i en litteraturkreds sammen med Whitta. Jeg var ikke eneste dansklærer blandt deltagerne, men jeg skal love, at alle lyttede specielt, når Whitta tolkede og kritiserede. Forenklet sagt er Whitta ikke forelsket i den nyeste litteratur, men han er en fornem kender af den klassiske – dansk som udenlandsk. Whitta – denne matematiker – er jo simpelthen kreativ som få. Hans hjem er fyldt med akvareller og tegninger fra hans mange rejser, og hans skitseblok er en uundværlig del af hans rejsebagage. I den forbindelse bør huskes Whittas indsats som teatermaler. Da Roskilde Katedralskole havde hus ved domkirken, spillede vi hvert år skolekomedie – på den vidunderlige, umulige scene, og hvert år var Whitta førstemand i malersalen, i samarbejde med rektor Fogh eller rektor

Whitta og Jo-far i en hyggelig passiar.

Tolderlund, eller med hvem der nu iscenesatte.

Whitta har jo som få givet kræfter og tid til den del af skolens liv, der ikke er skemalagt. – Jo, også det skemalagte har liv; det har generationer af elever oplevet gennem Whittas undervisning. – Men omtale af Whitta må som et hovedpunkt have hans rejser med elever. Lad mig først nævne lejrskolerne, der måske nok i en vis forstand var skemalagte, men hvor alligevel Whitta på turene til Roarsgaard – på fodboldbanen, under badning, ved orienteringsløbene i Jyderup Skov, ved aftenunderholdningen – var et absolut ikke skemalagt midtpunkt.

Og endnu mere end lejskolen bør Whittas elevrejser til udlandet nævnes. I mange år jo helt selvfølgelig sammen med Jo-far. De to grundlagde skirejserne til Sverige. Hvert år – i juleferie og i påskeferie – ofrede de kræfter og tid (og penge). Men kunne jo lide det. Og i sommerferien – hvert år – bjergbestigningsture til Østrig og senere vandringer i Lapland. For mere end 30 år siden var jeg første gang med de to og en klasse i Østrig. Vi vandrede i bjerge og be-

steg beskedne toppe, og da det havde varet i 14 dage, betroede Jo-far og Whitta mig at få elevflokket hjem til Roskilde - mens de selv tog til Schweiz og besteg Matterhorn. Det er der ikke mange danskere, der har gjort.

Et endnu mere personligt minde: Whitta fik sin første bil for vel 20 år siden. Om foråret. Om sommeren skulle han selvfølgelig ned i sine bjerge, nej, han ville nu klatre i Grønland denne gang, og havde ikke brug for bilen. Og spurgte, om vi ikke ville låne den nogle uger. For sådan er han. Vi lånte bilen og var bl.a. på Bornholm, hvortil Whitta så kom sidst på ferien for at hente bilen og os. En dag på en tur fandt vi en absolut lodret klippevæg - vel 30 meter høj. Jeg blev beordret ad en sti op til væg-

gens øverste kant, mens Whitta blev ved foden. Vi havde - selvfølgelig - bjergtov med, og dette smed jeg ned i hovedet på Whitta, der bandt sig til tovet og begyndte opstigningen, mens jeg skulle være parat, hvis ---. Men der blev ikke brug for mig. For sådan er han.

Ja, netop: Sådan er han. Selv om sidstnævnte episode ligger år tilbage, karakteriserer den alligevel Whitta i dag. Hans fysiske såvel som åndelige spændstighed er forbløffende usvækket - nå, ja, han er jo heller ikke rigtig gammel, og jeg vil gerne slutte denne lille artikel med at ønske for Whitta - ikke at bjergene bliver fjernet fra hans vej, men at han må have kræfter til at overvinde dem. For sådan vil han det.

Poul Kildemoes.

Omkring Whitta

Erindringer med 25 års horisont kan tit historisk være farlige, hvis der da ikke eksisterer skriftligt materiale eller andre kilder til at afveje følelser og fornemmelser fra den gang. Et faktum opvejet mod en følelse. Min matematikkarakter hører ifølge eksamensbeviset så absolut til i bunden. Mine følelser for min daværende matematiklærer hører til de mest positive fra min skoletid. En fornemmelse af frihed og lighed i undervisningen, og måske specielt i fritiden, som gav mange varige indtryk - men altså ingen fornemmelse for matematik.

Whitta var og er matematiker. Det er et faktum, men min erindring om vore samtaler spænder meget vidt, men er mest koncentreret omkring litteratur. Samtaler om politik var yderst sjældne. Det var ikke på Roskilde Katedralskole i midten af 50'erne, at et senere studenteroprør blev forberedt.

Et kik i mine arkiver med gamle billeder

viser skiturer i Sverige, og en uforglemmelig bjergbestigningstur til Østrig. Vi ser allesammen glade, pæne og meget slanke ud. Kuløren er lidt ubestemmelig, men det skyldes, at farvebilleder var noget nyt og spændende, som kun en enkelt klassekammerat beherskede. Erindringen er også her uden mindelser om spændinger forårsaget af den styring og ledelse, som da uomtvisteligt må have været til stede for at få en sådan tur til at løbe af stabelen.

En masse klare erindringer er uden dokumentation. En fantastisk gæstfrihed, spændende fra at foregå i en drøm af en ungenkendelig under det gamle observatorium, til at finde sted i en luksuslejlighed med et kæmpekøleskab med masser af kolde øller. Fritid og fornøjelse, og hvor de første udgaver af lystige viser blev flittigt brugt. Vi tilhørte en generation af sangere, der kun kunne første vers. Men vi vidste, hvor vi kunne finde resten.

Frem fra arkivet dukker også adskillige viser

skrevet af Whitta. Sikre i rim og i pointer. Og der er mange af dem. Frem dukker også pludselig tekster og sange fra tiden efter studenterhuen, som jeg fik i 1956. Glemte, men nu genoplevet, er derfor en række år efter den tid, hvor vi som gamle gymnasister, men som unge studenter, vendte tilbage til reden i Roskildenser-Samfundet for at synge, feste, optræde og diskutere. En lang række invitationer til klassemøder siden 1956 dokumenterer, at vi har holdt kontakt og venskab ved lige, og erindringer fra disse aftener er en lang række samtaler, om alt andet end gamle dage. Hvad der sker lige nu? Har du læst den bog? Set det teaterstykke? Hørt hvad de gale venstreorienterede nu mener?

Kære Whitta. Tak for sidst og på gensyn.

Ole Andresen.

I anledning af lektor Knud Whitta Jørgensens afgang fra Roskilde Katedralskole.

Når navnet, Whitta nævnes, dukker en lang række både muntre og underholdende, men samtidig belærende minder op.

Få er så vidt favnende som Whitta, men derved også så vanskelige at karakterisere, for som en matematiker ville sige, »for mange parametre har indflydelse« på det samlede billede af læreren, matematikeren, kunstneren, sportsmanden og ikke mindst vennen, Knud Whitta Jørgensen.

Jeg vil alligevel prøve at drage et par enkelte træk frem, som jeg har oplevet dem, og som jeg mener er med til at karakterisere Whitta.

Whitta har altid været *den ældre kammerat*, hos hvem man kunne, og heldigvis stadig kan, hente råd og vejledning. Den gammeldags strikse katedertyran ligger milevidt fra Whitta's venlige og hjælpsomme væsen. Whitta har altid vist en levende interesse for sine gamle gymnasieelever, når disse forlod Katedralskolen, og i mange udbytterige samtaler gennem årene siden gymnasietiden har han til sine tidligere elever øst af sine fremragende faglige og menneskelige egenskaber.

Whitta er *et samlende menneske*, et menneske der på grund af sine personlige egenskaber vil være det naturlige midtpunkt i såvel faglige diskussioner som i et muntert lag. Hvor ofte har vi ikke i gymnasieårene kunnet glæde os over de af Whitta arrangerede matematikaftener på skift i hjemmene, hvor matematikopgaver betydeligt lettere syntes at finde deres løsninger med udsigten til det efterfølgende muntre samvær over en øl (eller flere). Dette samvær grundlagt i gymnasietiden, er det, med en betydelig indsats fra Whitta's side, lykkedes at videreføre i nogenlunde regelmæssige årlige classesammenkomster i over 25 år. Whitta er *inspiratoren* par excellence. Jeg vil vove den påstand, at mange af Whitta's gamle elevers fremtid mere eller mindre bevidst blev formet i gymnasietiden, hvor Whitta gennem sit personlige eksempel og gennem sin begejstring for de fag, han underviste i, på en afgørende måde bidrog til hans elevers valg af studium og livsgerning indenfor de matematik og fysik baserede fagområder. Man kunne ønske flere lærere af Whitta's karat for gymnasiet i dag.

Med fremhævelsen af disse få karaktertræk ud af mange, vil jeg ønske for Whitta, at han må få mange gode år endnu, hvor hans rige talenter må blive brugt til fortsat glæde for ham selv og for hans gamle elever.

Leif Bjørnø.

Roskildes fineste idyl!

Roskilde ligger der, hvor det midtsjællandske højdeplateau sænker sig ned mod fjorden og yderst ude ligger Domkirken, som byens vartegn, synlig viden om.

Fra siderne af dette højdedrag er sprunget talrige kilder frem. Nogle små og uanseelige, som hurtigt tørrede ud, når forårets vandrigelighed var ovre. Andre derimod var vældige kilder, hvis kræfter trak store vandhjul. Vest for byen var det Maglekilde, som lagde kræfterne i - øst for byen var det Klosterkilden.

I Sct. Maria Plejehjems have ligger Klosterkilden, som er blevet kaldt »Roskildes fineste idyl« og bedre kan den smukke kildegrotte i den lille lund ikke beskrives.

Kilden har gennem tiden givet ret meget vand. I 1756 beskrives vandmængden, som en vandstråle »en arm tyk«. I 1832 er der bl.a. 2 kildevæld, hvoraf det ene gav 4800 liter og det andet 5760 liter i timen. Fra kilden førte en snoet rende vandet ned langs Klostermarken til Riimorsmølle-dam og efter at have trukket vandhjulet der, løb vandet videre til Kobbermøllens overfaldshjul, videre til Sct. Siefridsmølle og endelig helt ud til Haraldsbogmølle for derfra at løbe ud til friheden i fjorden.

I 1840'erne ejedes området, hvori kilden ligger af gartner Elley, som gav »alle fredelige, sødelige og anstændige personer« mulighed for at »erholde adgangstegn« til hans have. Hans efterfølger gartner Møller tog ingen entré og tilbød endda de besøgende kogt vand på maskine, kaffe, the og punch serveret i »kun simple lysthuse«. Der kom til sidst 30 lysthuse og udsigtsbænke. 30 themaskiner stod klar og i 1860'erne var der musik hver torsdag aften ved stadsmusikant C. Sørensen og endda en kanonfotograf fra København.

I 1871 var det slut med forlystelserne, men der var stadigvæk adgang til kildeområdet både for de, der skulle hente vand og de, der blot ville nyde køligheden om sommeren.

Til de første hørte Roskilde Klosters beboere og ansatte, som fra gammel tid havde hævde på at kunne hente vand fra kilden. Da vænget i 1821 blev givet gartner Elley i arvefæste blev denne ret igen stadfæstet. Helt indtil 1927, hvor det sidste af klosterhusene blev revet ned, blev det hentet vand ved kilden, som endnu i 1934 gav ret meget vand.

Til de, der søgte Klosterkilden for andet end vandets skyld hørte forfatteren og maleren Holger Drachmann, som i sin digtsamling »Dybe strenge« fra 1884 har et digt, dateret: Roskilde i høsten 1883. Første vers lyder:

*»Hvor orlogsheltens enke har på
munke-grunden bygget,
hvor »frøkner« om ej nonner små,
for livet bli'r betrygget,
hvor hyttens tag bag klosterhegn
af elme bli'r beskygget,
der har en eneboer-plet naturen
selv sig hygget,
og dir, ja dir har mangen gang,
hvir kilden følger dybt sin trang
og bryder sig sin vej med sang,
vi to vor fremtidsborg i tanken bygget.«*

Holder Drachmann holdt så meget af Klosterkilden, at han ønskede at få vand fra den til måltiderne, men fru Drachmann fortæller i sine erindringer, at hun ikke regnede med hendes mand kunne smage forskel og lod derfor pigen hente vand fra den nærmere liggende Sct. Hans kilde og begge holdt tand for tunge, og Holger Drachmann drak vandet, som kom det fra hans elskede Klosterkilde.

Klosterkilden eller Sortebrødrekilden har igennem årene haft flere navne. Det vænge, hvori den lå, hed Apotekervænget, derfor blev kilden i en periode kaldt: Apotekerkilden, og i det årstid hvor Holger Drachmann opholdt sig i Roskilde, må han have besøgt Klosterkilden så ofte, at der blev lagt mærke til det, for pludselig begyndte

nogen at kalde kilden Holger Drachmann's kilde, men alle disse navne forsvandt igen, det sidste efter en del avispolemik, og navnet Klosterkilden var slået fast.

Som det gik med andre af Roskildes mange kilder, sådan gik det også med Klosterkilden. Grundvandstanden i Roskilde blev sænket, og kilden holdt op med at rinde, og kildegrotten lå tør hen. Tydeligt var det at se, hvordan vandstanden var faldet, da kildebrønden havde 2 udløb: et stort øverst og et lille jernrør længere nede, da kildens kræfter var begyndt at være udtørret. Hvornår kildegrotten er lavet vides ikke, men det er antagelig sket engang mellem 1832 og 1883, måske i 1840'erne, hvor også Maglekilde og Sct. Hans kilde fik deres nuværende udformning.

Oprindelig var der ikke noget gitter omkring grotten, og foruden kildebrønden var der et bassin i det ene hjørne, hvorfra vandet boblede op fra undergrunden, til det løb over og fandt vej ud af afløbsrenden.

I 1963 blev den sidste rest af Riimorsmølle-dam kastet til. Nu hvor kilden var død, var der ikke mere brug for den, og da Sct. Josef skole fik sin nye bygning i 1970, blev jorden ikke kørt væk, men lagt ind i haven, så niveauet hævedes op i den største del af afløbsrenden fra Klosterkilden, så den forsvandt. Tilbage blev kildegrotten og en lille del af afløbsrenden i den lille lund.

Men tiderne skifter, og naturen kan finde på ting, der ikke er forudsat. En række våde somre og snerige vintre gjorde, at kilde-

grotten og afløbsrenden til stadighed stod fyldt med vand, og trods pumpning kom vandet igen, og i 1982 viste det sig, at kilden var genoplivet. Det var dejligt, at en af byens berømte kilder gav vand igen, men hvordan skulle den komme af med det igen? Det var tydeligt, at kildegrotten led under omdannelsen til swimmingpool, og det kunne forudses, at et par vintre med hård frost, hvor vandet ville bundfryse totalt kunne ødelægge den smukke kildegrotte, dertil kom den stadige oversvømmelse, som var alt andet end god for lundens træer.

I maj 1983 begyndte et arbejde, som skulle redde kildeområdet og lunden: som beskæftigelsesarbejde blev der gravet en ny afvandingskanal. Den kom til at sno sig smukt gennem dem gamle have. Samtidig viste det sig, at det var ret store vandmængder, som Klosterkilden igen gav, både fra selve kildebrønden, men også fra bassinet; som var fyldt med vand, hvor talrige luftbobler viste, at kilden også her var levende, og i den nye afløbsrendes bund brød også en lille kilde frem, og mindede om, at området, som var ca. 40 m² stort havde haft kilder på hele arealet. Vandet blev nu fra kilderne ledt af den gamle og nye vandløbsrende hen til en brønd og fra den i rør ført ud til den midterste af søerne i Klostermarken. Tilbage står restaurering af selve kildegrotten og reetablering af kildebrønden, og Klosterkilden vil igen kunne betegnes som: Roskildes fineste idyl.

Roskildenser-Samfundets bestyrelse

Dommer *H. C. Beck*, formand.

Lægeseekretær *Inge Winther*, sekretær og kasserer.

Lektor *Ellen Thorsen* (studie- og uddannelsesfonden).

Lise Svenstrup.

Bogtrykker *Flemming Vessel*, ansvarsh. redaktør.

Advokat *Jens Jørgen Skou*.

Cand. agro. *Jens Ingvorsen*.

Advokat *Jørgen Lindelius*, næstformand.

Stud. polyt. *Lars Madsen*.

Bibliotekar *Charlotte Fang*.

Stud. med. *Karsten Lollike*.

Stud. kult. soc. *Thomas Ryhl*.

»Mursagen«

Roskildenser-Samfundets mærkesag 1924-1937

At beskæftige sig med historie er ikke blot ønsket om at vide noget om »gamle dage«, det er også ønsket om en viden, som gang på gang viser sig at kunne sætte dagligdagen i relief, som kan betyde man må standse op, genkalde sig et historisk forløb og se på en udvikling, nogle gange med andre øjne end man i første omgang så med.

En forening som Roskildenser-Samfundet har gennem sit medlemsblad - mere eller mindre regelmæssigt - beskæftiget sig med historie, først og fremmest skolens historie, men også Roskilde bys nyere historie - udviklingen. Ikke altid har foreningens medlemmer set med blide øjne på forandringer, for de fleste har vel en tendens til at sige nej til ændringer for »sådan har det set ud, så længe jeg kan huske« og så skulle det blive derved, men da foreningen gik »til kamo« i 1924 var det ikke med den begrundelse. Det var en dyb harme over ændringer, som ikke forbedrede og forskønnede, men forværrede og forringede.

En by er ikke en statisk enhed, den er en »levende« organisme, som forandrer sig og i de kommende år vil Roskilde igen forandre sig: evt. sivegade i Skomagergade, omlægningen af Stændertorvet, men allerede i maj i år er der taget fat på en ændring, som ikke er uden interesse for Roskildenser-Samfundet: omlægningen Domkirkeområdet tager sin begyndelse.

Igennem 10 år har arbejdet med en ændring af dette område stået på. I 1972 blev der nedsat en arbejdsgruppe bestående af museumsinspektør Hans Stiesdal, professor, arkitekt Vilhelm Wohlert, arkitekt Vibeke Fischer Thomsen - som havde forestået undersøgelsen: Roskildebyskerne 71 - kommunaldirektør Niels Borchersen og byplanchef Jens Frederik Galle. 2 år efter kom arbejdsgruppen med en smuk publikation: »Domkirkeområdet i Roskilde«, som blev et godt debatoplæg om bevaring og reetablering af området.

Roskilde Domkirke er omgivet af kirkegård, noget der er vanskeligt at se i dag. Den eneste rest af kirkegården kan ses syd/øst for kirken. Arbejdsgruppen påpegede at den gamle kirkegård burde værnes og at den var blevet forvansket ved »uheldig opfyldning, terrassering og belægning, især mod vest«. Videre hedder det: »der foreslås en gennemgribende nyordning af domkirkepladsen mod vest og delvis mod nord og syd... Det oprindelige terræn foran kirken foreslås reetableret og de medtagne støttemure mellem pladsen og Skolegade samt mod syd fjernet«.

Der kom debat om forslaget, som der gerne skulle og arbejdet med området gik videre: Centerplan, som blev vedtaget i 1978, et skitseprojekt kom til i 1978, da det viste sig der var planer om en ny kongelige begravelse nordvest for kirken og som foreslået af arbejdsgruppen fra 1972, blev der nedsat en styringsgruppe, da arbejdet med en lokalplan for området skulle tage sin begyndelse.

I september 1981 lå den færdig - lokalplan nr. 136 - og ved et borgermøde i oktober blev den forelagt byens borgere. Aftenens debat kom til at dreje sig om den nye kongelige begravelse og om edrivningen af en del af Meyerchrone stiftelse. Meget få beskæftigede sig med oplægningen af området herunder nedrivningen af støttemurene, men for Roskildenser-Smfundet var det netop det interessante ved den plan.

Igennem en lang årrække - så langt, som man sædvanligvis betegner en menneskealder havde der været planer om en ændring af Domkirkegården, som området oprindelig hed. En plan udarbejdet af arkitekt Clemmensen og »Det særlige Syn« blev offentliggjort. Den gik ud på at bygge kampestensmure mod nord, vest og syd, at fylde den plads der fremkom ud og belægge området med fliser. Hele herligheden kun-

ne fås for 200.000 kr. IU foråret 1923 påbegyndtes arbejder.

Der var ingen som reagerede rigtigt i første omgang, men da arbejdet begyndte at skride frem blev mange betænkelige. Roskilde Avis satte i 1924 en protestadresse igang. Den kunne kun løbe i 3 dage, men der kom 1100 indskrifter ind inden den i huj og hast blev sendt til Kirkeministeriet. Protestskrivelsen lød: »Da Domkirkearkitekt Clemmensen har udtalt, at en Henvendelse fra Roskildes Borgere til Domkirkens Særlige Syn maaske kan medføre en Standsning af Arbejdet med Domkirkepladsens Regulering, skal undertegnede Borgere herved indtrængende opfordre Det Særlige Syn til, at Reguleringen af Domkirkepladsen maa blive taget til fornyet Overvejelse«.

Arbejdet gik videre og d. 5. september 1924 besigtigedes det af arkitekten, murermesteren, menighedsrådet og Det særlige Syn m.v. Fra dette møde kom følgende udtalelse: »I Anledning af den mod Domkir-

kepladsens Regulering rejste Bevægelse maa Det Særlige Syn udtale, at den nuværende Plan er Resultatet af Slægtleds Overvejelser og godkendt af Ministriet. Der maa derfor kræves meget tungtvejende Grunde for, at man skulde ændre et Arbejde, hvis Udførelse er saa vidt fremskredet«. I Roars Kilde blev medlemmerne opfordret til efter middagen (Fisk, Gaasesteg og Is a 3,50 kuverten) »At danne sig en Mening om Stridens Æble, muligvis med det Resultat, at der ogsaa fra Roskildenser-Samfundets Side falder en Udtalelse«.

Og i Roars Kilde 1925 beskrives da hvad der skete: I en stor artikel allerførst i heftet redegøres kort for forhistorien og derpå fortælles: »Paa Roskildenser-Samfundets aarlige Generalforsamling i Roskilde Lørdag den 20. September 1924 benyttede Formanden Stiftsmand Oxholm, lejligheden til at udtale sin Sorg over den Vandalisme, Domkirkepladsen havde været udsat for. Denne Udtalelse vandt stærk Tilslutning, og Næstformanden Lensgreve Ahle-

feldt foreslog, at Roskildenser-Samfundet skulde indsende en Protest mod Muren til Kirkeministeriet. Dette Forslag vakte begejstret Bifald, og en Resolution med nedstående Ordlyd vedtages enstemmigt, tilstilledes Pressen og tilsendtes Ministeriet. 200 gamle Elever fra Roskilde Katedral-skole, der i Dag er forsamlede til Møde i Roskildenser-Samfundet, har med Sort set er af vore kæreste Minder fra Skoletiden skæmmet ved Opførelsen af en i saa mange Henseender uheldigt virkende Kampestensmur omkring Domkirken«.

Senere kom bestyrelsen til det resultat, at foreningen burde starte en landsomfattende pressekampagne mod anlægningen. Som besluttet, så udført. Ledsaget med illustrationsmateriale udsendtes endnu en protest, som skabte røre: »Det Særlige Syn« taler derefter om at overveje planen påny, da der var noget »tiltalende i at se Domkirken gro op af Bakken«. Roskildepresen fik fyldte spalter med udtalelser og indlæg. Forskellige autoriteter aflagde besøg på stedet og »Nationaltidende« bragte et interview med kirkeminster, pastor Dahl, som til et Roskildeblad havde erklæret muren for hæslig. Han mente der ikke kunne være tale om at ændre hele planen og selvom han var glad for interessen fra roskildernes og Roskildenser-Samfundets side, så vardet en sag »der jo imidlertid, som Nationalsag angaar hele Landet«. Men ministeren mente der skulle foretages en regulering af området, dog ville han godt overveje at foretage forandringer ved planen. Nu gik det slag i slag. Alle udtalte sig. Diskussion kom efter Roskildenser-Samfundets anden protest den 5. november. Nu havde landets aviser fået et materiale at arbejde med og det blev udnyttet. Nogle protesterede lavmælt, andre mere åbent, som for eksempel billedhuggerinden Anne Marie Carl-Nielsen, der den 10. november offentliggjorde en kraftig protest. Billedhuggerinden Elna Borch, som var barnefødt i Roskilde, tilsluttede sig. Kunstakademiets råd så på muren og var forsigtige i sin udtalelse. Andre talte for omlægningen og

den 18. november holdt menighedsrådet møde, hvor der forelå en skrivelse hvori stiftsøvrigheden (biskoppen og stiftsammanden) anbefalede at sagen »gøres til Genstand for fornyet Prøvelse«. På et ekstraordinært menighedsrådsmøde den 25. november bedes om fornyet diskussion om flisebelægningen og nu standses arbejdet med omlægningen. Det havde ellers foregået stødt og roligt under hele diskussionen.

Indlæggene i pressen fortsatte og da Roars Kilde 1925 gik i trykken var sagen kommet så langt, at den skulle forelægges for ministeriet igen og for akademirådet, men om sagens udfald kunne ingen gisne, for som det også meget rigtigt fremhævedes i Roars Kilde, så var protesterne kommet for sent igang. Artiklen konkluderer rigtigt og vigtigt: »Det er lykkedes Roskildenser-Samfundet at samle hele Landets Opmærksomhed om den (sagen) og skabe ikke blot en Stemning, men en virkelig Folkemening imod Muren. Fra at være en lokal Sag, der blev støttet af et enkelt Hovedstandsblad, er den blevet rejst over hele Landet«.

Men selvom sagen nu lå hen i det uvisse arbejdede Roskildenser-Samfundet videre. På generalforsamlingen 1927 oplyste formanden, at bestyrelsen havde vedtaget at udskrive en konkurrence for arkitekter og ingeniører om forslag til en ny og bedre regulering af Domkirkepladsen. Der var kalkuleret med 5000 kr. i præmie. Halvdelen var allerede tegnet indenfor bestyrelsen, hvem tegnede resten?

På 10 årsdagen for Roskildenser-Samfundets stiftelse den 28. oktober 1926 havde en munter revy taget muren under behandling i en dialog mellem domkirkens to tårne, og i 1928 kunne man på generalforsamlingen fortælle, at det var ikke fordi, der ikke var gjort noget med sagen, men da arkitekt Clemmesen havde trukket sig tilbage ville man afvente hvem hans efterfølger blev og hvordan vedkommende så stillede sig til »mursagen«. »Der var jo ingen grund til at begynde kampen, hvis denne var overflødig«.

Roskilde Katedralskole

Da gravemaskinerne først kom igang på Domkirkepladsen, gik der kun 1 uge inden stenvuren, som det havde taget år at bygge, var fjernet og maskinerne begyndte at grave sig igennem fyldet, som var kommet til ved omlægningen i 1924.

Ret hurtigt blev lagene fra 1800-tallet nået og en dag lå fundamentsten smukt i række. Det viste sig at være den sydlige gavl af den gamle Katedralskole.

I løbet af 1842 havde Roskilde Katedralskole fået en ny hovedbygning. Den var tegnet af etatsråd, hofbygmester J. H. Koch og den blev indviet med, som det udtrykkeligt påpeges: »En dansk tale« af »Hs. Højvelbårne Højærværdighed Herr Biskop, Dr. Theol. Mynster«. Den gamle katedralskole blev derpå nedrevet og Roskilde havde et smukt middelalderligt hus mindre.

Det var ikke store rester, der var tilbage af Katedralskolen, men nok til at skolens placering kunne fastslås med sikkerhed.

Roskilde Katedralskole menes oprettet 1020, i forbindelse med at Kong Knud d. Store gjorde kirken i Roskilde til bispe-sæde. Allerede i 1074 omtales skolens elever, som skal være til stede i kirken ved de midnatsmesser, der blev holdt for Kong Svend Estridsen. Det vides ikke, hvor skolen har haft til huse i den første tid, men

det menes skolen evt. fra 1080'erne havde lokaler i det kloster, som biskop Sven Nordmann lod opføre i forbindelse med den store frådstensbasilika, som han lod bygge på dette tidspunkt. Den bygning, hvis fundamentsten, nu blev fundet stammer antagelig fra 1200-tallet. I 1400-tallet skal bygningen være blevet så gennemgribende ombygget, at der på det nærmeste er tale om en helt ny bygning.

Det ældste billede, der haves af Katedralskolen er på Peder Resens byplan fra 1677. Her er skolen tydelig afbildet liggende mod Skolegade, nær Domkirkens nordre tårn. Der ses også en indhegnet skolegård.

Ved en brandtaxationsforretning i 1761 blev Katedralskolen nøje beskrevet, som en bygning på 2 etager, 28 meter lang og 8,6 meter bred med spidsgavle og stentag. Bygningen havde 32 fag og havde gavlene liggende nord/syd. Da bygningen blev revet ned var spidsgavlene forsvundet, men bygningen var ellers ikke forandret. Det viste sig at være svært at nedrive den middelalderlige bygning, den var solid, men det lykkedes til sidst. Heldigvis blev den beskrevet og opmålt inden nedrivningen, men det var trist, at en bygning, som havde ligget på stedet i mere end 600 år skulle forsvinde.

Jubilarer 1983

Red. af Inge Winther

85-års jubilær

Realist 1898:

Direktør *J. Skensved*, Jernbaneallé 13, Sæby.

70-års jubilarer

(kun medlemmer)

Student 1913:

Overlærer, fru *Ellen Søholt*, Sennepshaven 4, Herlev.

Realist 1913:

Kommissær, fru *Ulla Schierbeck*, Frederiksborgvej 44, Roskilde.

65-års jubilarer

(kun medlemmer)

Student 1918:

Bibliotekar *Charlotte Rathsach*, Lillehjemmet, Dr. Margrethesvej 28, Roskilde.

Realist 1918:

Fabrikant *Regnar Jørgensen*, Københavnsvej 10, Roskilde.

60-års jubilarer

(kun medlemmer)

Studenter 1923:

Boghandler *M. Camradt*, Vodroffsvej 22, København V.

Fru *Elisabeth Faurholt*, f. *Kerstens*, Vester Søgade 52, 6., København V.

Direktør, civilingeniør *Børge Willumsen*, Spættevej 9, Hørsholm.

Realist 1923:

Telegrafkontrollør *Otto Schelhase*, Knud d. Storesvej 41 C, Roskilde.

50-års jubilarer

Studenter 1933:

Sproglige:

Dyrlæge *Olaf Baagø*, Byskovvej 1, Slagelse.

Knud B. Christensen, afg. v. døden.

Hans Christian Lundberg, Godthåbsvej 12, København F.

Grafolog, fru *Elna Kornerup Hansen*, f. *Kornerup*, Strandvejen 217, Hellerup.

Sygeplejerske, fru *Irmelin Bonnek*, f. *Løvengreen*, Kornvej 15, Charlottenlund.

Lægeseekretær, fru *Ellie von Meyern*, afg. v. døden.

Sundhedsplejerske, fru *Karen Christensen*, f. *Pedersen*, Tranevænget 6, Hellerup.

Fru *Else Henn-Collins*, f. *Petersen*, »Red Roofs«, Blackfield, Southampton, England.

Fru *Ellinor Thyge Jensen*, f. *Søndergaard*, L. O. Rasmussensvej 11, Hundested.

Fru *Margrethe Grønholt-Pedersen*, f. *Clorius Sørensen*, Bag Volden 7, Forlev pr. Vemml. Kontorchef, cand. jur. *Fritze Vedel*, Gl. Jernbanevej 17, Valby.

Matm. studenter 1933:

Cand. polit. *Helge Andersen*, Egevang 16, Brøndby Strand.

Lic. merc., fru *Gudrun Thrane*, f. *Bach*, Strandvej 229 C, Charlottenlund.

Direktør, cand. jur. *Palle Boelskov*, afg. v. døden.

Tandlæge *Jørgen Esbjerg*, Gramvej 1, Rødning. Civiløkonom *Mogens Guhle*, Pileallé 5 G, København F.

Speciallæge, fru *Else Als*, f. *Hansen*, Hundrupvej 124 A, Odense M.

Direktør, cand. jur. *Henning Birkelund Hansen*, Klosterengen 28, Roskilde.

Direktør, civilingeniør *Peter Hartmann*, Reerslevvej 27, Hedehusene.

Dyrlæge *Gorm Jensen*, afg. v. døden.

Købmand *Jørgen Kelp*, Elmevej 17, Roskilde.

Læge *Richard Klarskov*, Duebrødrevej 1, Rosk.

Erik Hauptmann Møller, afg. v. døden.

Fabrikant *Skjold Nielsen*, afg. v. døden.

Civilingeniør, dr. techn. *Eigil Ettrup Petersen*, Soløsevej 7, Gentofte.

Læge *Alfred Poulsen-Hansen*, 24 Noel Rd, London N 1 8 HA, England.

Civilingeniør *Bo Scheibye*, Tranegårdsvej 34, Hellerup.

Realister 1933:

Fabrikant *Otto Preben Bornebusch*, afg. v. døden.

Fru *Rigmor Hansen*, f. *Christiansen*, Bredegade 35, Slagelse.

Købmand *Erik Felding*, Elmevej 11, Værløse.

Boghandler *Bent Flensborg*, Stændertorvet 4, Roskilde.

Fysioterapeut, fru *Edith Andersen*, f. *Rye Hansen*, Vråvej, Ærøskøbing.

Fysioterapeut, fru *Jenny Ryslet*, f. *Hansen*, Peter Bangsvej 117 B, Valby.

Ostehandler *Johannes Hansen*, Kongebakken 6, Roskilde.

Sekretær, fru *Else Albech*, f. *Hansen*, P. G. Rammsallé 29, København F.

Fru *Alice Rasmussen*, f. *Hjelmar*, Nyhøjsvej 8, Tåstrup.

Malerinden *Inger Elise Rossel*, f. *Holst*, afg. v. døden.

Fru *Karen Higham*, f. *Ingvorsen*, Fælledvej 36 D, Roskilde.

Fru *Anne Grethe Schneider*, f. *Due Jensen*, Friedlanderstrasse 2, D 2820 Bremen-Lesum, Vesttyskland.

Forfatteren *Lise Nørgaard*, f. *Tønder Jensen*, Hummeltoftevej 89, Virum.

Kriminalassistent *Erik Pagh Kristiansen*, H. C. Ørstedsvvej 42, København V.
 Lægeseekretær, fru *Signe Lund Frandsen*, f. *Mandrup*, Nærum Vænge 78, Nærum.
 Købmand *Henrik Müller*, Skomagergade 16, Roskilde.
 Gartner *Poul O. Møller*, Hyltebjerg Allé 40 B, Vanløse.
 Kontorassistent *Inara Nielsen*, Skovbovængets Sideallé 15 A, Roskilde.
 Lagerforvalter *Willy M. Pedersen*, afg. v. døden.
 Fru *Agnete Woolf*, f. *Petersen*, 11 Coombe Ridings, Kingston Hill, Surrey, KT 2, 7 JT, England.
Torben Schroll, afg. v. døden.
 Direktør *Hans David Stigaard*, Kong Valdemarsvej 49, Roskilde.
 Kontorassistent *Erik Werner*, Havnevej 34, Rosk.

40-års jubilarer

Studenter 1943:

Sproglige:

A-klassen:

Tandlæge, fru *Jytte Aasmul-Olsen*, f. *Aasmul*, Køgevej 85, Tåstrup.
 Dyrslæge *Jørgen Mørk Andersen*, Klim Bjerge, Klim pr. Fjerritslev.
 Læge *Gunvor Budde*, f. *Brix*, Farvers Møllevej 137 C, Åbenrå.
 Højskolelærer *Rolf K. Dahl*, Bakkevej 3, Olstrup pr. Vester-Skerringe.
 Overlærer, fru *Margrethe Pedersen*, f. *Funder*, Provstebakken 11, Århus.
 Overlærer *Asger Birman*, Bøstrupvej 13, Tranekær.
 Fru *Bodil Musaeus*, f. *Hansen*, Bulveleddet 2, Højelse pr. Ll. Skensved.
 Landsretssagfører *Svend O. Hansen*, afg. v. døden.
 Fru *Estrid Dal*, f. *Bruun Jørgensen*, Forchhammersvej 1, København V.
 Colonel *Helge Kroon*, NATO Defence College, Viale Civiltà Del Lavoro 38, 00144 Roma, Italien.
 Advokat *Kaj Torben Lauritsen*, Billehave Vænge 10, Odense.
 Korrespondent, fru *Kirsten Ledel*, Kingosvej 35, Tåstrup.
 Fru *Aase Jørgensen*, f. *Madsen*, Emdrup Kærvej 10, København NV.
 Dyrslæge *Jørgen Musaeus*, Bulveleddet 2, Højelse pr. Ll. Skensved.
Hans Ove Smidt Nielsen, afg. v. døden.
 Overassistent *Poul Brink Nielsen*, Eckersberggade 15, København Ø.
 Stud. theol., fru *Merete Nobel*, Dr. Tværgade 25, København K.
 Læge *Bent Nørregaard*, Køgevej 102, Tåstrup.

Fysioterapeut *Ingrid Pedersen*, Hermann Triers Plads 5, København V.
 Afdelingsdyrlæge *Svend Kraemer*, Fru Ingesvej 4, Sorø.

B-klassen:

Lærer, fru *Ellen Maarup*, f. *Bang*, Snerlevej 6, Holstebro.
 Fru *Else Lynge Lisberg*, f. *Henriksen*, Drosselvej 23, Silkeborg.
 Fru *Grete Köhler*, f. *Lindschouw Jensen*, Oven Gaden Neden Vandet 29, København K.
 Fru *Inger Kirstine Bierring*, f. *Jensen*, Lupinvej 63, Odense NV.
 Fru *Käthe Skov Larsen*, f. *Jensen*, Aadalsgaarden, Engtoften 14, Østrup pr. Veksø.
 Fru *Kate Sippel*, f. *Steinhausen Larsen*, afg. v. døden.
 Overlærer, fru *Inger Axelsen*, f. *Løvholm*, Dr. Tværgade 32, København K.
 Overassistent *Birgit Müller*, f. *Rosberg Müller*, Platanvej 24, København V.
 Sekretær *Grete Skou*, Strandvejen 28 B, København Ø.
 Forfatteren *Margrethe Risbjerg Thomsen*, Grønnevej 274, Virum.

Matm. studenter 1943:

A-klassen:

Overlærer *Preben Knudsen Christensen*, Højbuens 19, Herlev.
 Cand. mag. *Ralph Owen Hansen*, Skovmosevej 5, Gentofte.
 Overlæge *Thøger Harder*, Parkvej 24, Slagelse.
 Major *H. Ib Henriksen*, Bastholmen 15, Farum.
 Grosserer *Hans Holme*, Elsevej 12, Værløse.
 Magister *Erik Stenberg Knudsen*, St. Valbyvej 3, Himmelev pr. Roskilde.
 Tandlæge *Poul Buur Larsen*, Purkersvej 24, Skørping.
 Direktør *Lars-Stig Bitsch Larsen*, Vagtelvej 67, København F.
 Direktør, cand. polit. *Poul Lau-Jensen*, Bøgebakken 7, Helsingør.
 Cand. pharm. *Helge Thomsen*, Klosterbakken 9, Præstø.

B-klassen:

Kreditchef *Egon Andersen*, Ejbyvej 162 A, Rødovre.
 Kommunekasserer, fru *Brita Carlsen*, f. *Christiansen*, afg. v. døden.
 Arkitekt *Hans Chr. Christiansen*, afg. v. døden.
 Civilingeniør *Hans Aksel Christoffersen*, Avedøre Enghavevej 5, Hvidovre.
 Provisor *Else Deichmann*, Toften 8, Tune pr. Roskilde.
 Direktør *Arne L. Galatius*, »Almelund« Aspen, S-44302 Lerum, Sverige.
 Fru *Grethe Christiansen*, f. *Guhle*, c/o Thyge-

sen, »Katrinesminde«, Søbyvej 41, Søby pr. Trustrup.
 Rektor *Vagn Haarsted*, Mothsvej 12 A, Holte.
 Museumsinspektør *Ole Højrup*, Hjortebakken 21, Lyngby.
 Apoteker *Frede Jacobsen*, afg. v. døden.
 Fru *Karen Ejrnæs*, f. *Kramshøj Larsen*, Krumom 12, Tønder.
 Fru *Gerda Christiansen*, f. *Nøhr*, Rønnekrogen 5, Bagsværd.
 Inspektør *Børge Pedersen*, Emdrup Vænge 7, København Ø.
 Fru *Helen Iversen*, f. *Ravn*, Krejbjergvej 24, Herlev.
 Merkonom, fru *Else Terp*, f. *Terp-Larsen*, Enghavevej 26, Skjern.
 Overdyrlæge *Daniel Ulrich Thomsen*, Dalvang 2, Slagelse.
 Lektor *Leif Harry Wittmaack*, Åkandevej 24, Værløse.

Realister 1943:

A-klassen:

Helge Arvesen, afg. v. døden.
 Ingeniør *Henrik Bang*, Svanevej 46, Roskilde.
 Fru *Anette Hänninger*, f. *Brødsgaard*, Storängstigen 5, Stocksund, Sverige.
 Fuldmægtig *Carl Johan Christoffersen*, afg. v. døden.
 Fru *Erna Fog Christiansen*, f. *Frederiksen*, Højager 22, Hillerød.
 Direktør *Kjeld Flemming Valentin Hansen*, Havnegade 51, København K.
 Stationsleder *Jørgen Alfred Hansen*, Langengen 70, Svogerslev pr. Roskilde.
 Fru *Inge Seiten*, f. *Hedegaard*, Jernbanevej 6 A, Hvalsø.
 Fru *Jytta Georg*, f. *Jarle*, Hillside Avenue, Hollywood 46, Californien.
 Tegner *Asger Bruun Jørgensen*, Nordborggade 12, København Ø.
 Fru *Bente Kruse*, Hermann Triers Plads 1, København V.
 Fru *Eva Jensen*, f. *Larsen*, Vænget 4, Viby Sj.
 Maskinforhandler *Poul Erik Leisner*, Nyrådsvej 6, Vordingborg.
 Ib *Mogens Mathiasen*, Skovbogade 28, Roskilde.
 Fru *Bente Marie Nørrekjær Hansen*, f. *Møller*, Troldkær 14, Åbenrå.
 Ekspeditionssekretær *Ernst V. Nielsen*, Duekær 2, Gl. Fløng pr. Hedehusene.
 Læge *Bent G. Nyegaard*, Viuf.
 Fru *Gerda Müller*, f. *Traugott Olsen*, Mosbjergvej 600, Mosbjerg pr. Tolne.
 Afdelingssygeplejerske, fru *Lilli Krogh Hansen*, f. *Olsen*, afg. v. døden.
 Master Machanic *Poul Larsen Petersen*, 708 Sutherland Ave. North Vancouver, British Columbia, Canada.

Direktør, agronom *P. Børge Poulsen*, Morbærvej 12, Roskilde.
 Fru *Elise Vincentzen*, f. *Raaby*, Borchsvej 9, Holbæk.
 Elektroingeniør *Bjarne A. Sørensen*, Holmevej 68, Søborg.

B-klassen:

Fuldmægtig *Hans Helmer Andersen*, Møllehusvej 95, Roskilde.
 Gårdejer *Poul Andersen*, Bosagergård, Tjærebyvej 5, Tune pr. Roskilde.
 Sognepræst *Vagn R. Christensen*, Bygaden 40, Søborg pr. Gilleleje.
 Fru *Ingrid Skovgaard Andersen*, f. *Fuglsang*, Koktvedsvej 7, Svendborg.
 Hjemmesygeplejerske *Inga Hagelskjær*, Gadekærvej 27, Valby.
 Journalist *Arne Jensen*, Frederiksboøvej 38 A, Roskilde.
 Tandlæge, fru *Ellen Margrethe Herum*, f. *Kjærbo Jensen*, Våbenstedsvej 53 B, Herlev.
 Forlagsfuldmægtig *Erik Esger Jensen*, Kløverens Kvarter 1 A, Albertslund.
 Kasserer *Frede H. Jensen*, Hovedvej 107, Osted pr. Roskilde.
 Repræsentant *Sigvald K. Jensen*, Ambjergvej 4, Hadsund.
 Fru *Elita Winther Madsen*, f. *Lund Jørgensen*, Påskestien 7, Greve Str.
 Fru *Grethe Skytte*, f. *Jørgensen*, Maglekær 53, Rødovre.
 Fru *Esther Henninger*, f. *Larsen*, Langholmen 6, Tåstrup.
 Fru *Karen Elise Olsen*, f. *Larsen*, Ledreborg Allé 16, Lejre.
 Fru *Lissa Stanley Rasmussen*, f. *Henchel Larsen*, Østervang 26, Maribo.
 Fru *Ruth Blume*, f. *Larsen*, Skramsvej 15, Havdrup.
 Fru *Anne-Lis Andersen*, f. *Pedersen*, Ved Bækken 11, Espergærde.
 Plantageejer *Gerhard Pedersen*, Salbyvej 152, Ll. Salby pr. Køge.
 Dyrlæge *Børge Pilegaard*, Thorsvej 1, Ry.
 Inspektør *Bent Birger Rykow*, Eremitageparken 1, Lyngby.
 Fru *Else Marie Mikkelsen*, f. *Sørensen*, Klostergårdsvej 56, Øm pr. Roskilde.

25-års jubilarer

Studenter 1958:

Sproglige:

A-klassen:

Lærer, fru *Kirsten Høgfeldt Pedersen*, f. *Andersson*, Skovbovej 95, Bjæverskov.
 Læge, fru *Jette Christiansen*, f. *Bjerrum*, Skovbovængets Allé 14, Roskilde.
 Advokat, jur. dr., fru *Jytte Thorbek*, f. *Randrup Christensen*, Rudevej 55, Holte.

Fru *Hanne Hahn*, f. *Galskjøt-Christensen*, Håkonsvej 58, Bagsværd.
 Driftsassistent *Axel Hartmann*, Teglværksgården, Reerslevvej 29, Hedehusene.
 Korrespondent, fru *Mai-Brit Mørch*, f. *Jensen*, afg. v. døden.
 Fru *Irene Ehlers*, f. *Jørgensen*, Skandrups Allé 44, Haveskov pr. Værløse.
 Mrs. *Annelise Johnson*, f. *Tvede Larsen*, c/o Felix Johnson, Faculty of Medical Sciences, University of Jos, P.M.B. 2084, Jos, Nigeria, Vestafrika.
 Journalist *Ragni Hege Larsen*, afg. v. døden.
 Fru *Birgit Maberhaus*, f. *Hjorth Madsen*, Pasio di la Cruz, 35.2.2 Sanc Cugat del Vallic, Barcelona, Spanien.
 Korrespondent, fru *Jette Vogel*, f. *Ørum Møller*, Schleipners Plads 2, Ølstykke.
 Fysioterapeut *Ingrid Arnsberg*, f. *Arnsberg Nielsen*, Ryttergårdsvej 34, Farum.
 Lærer, fru *Birgit Engholmer*, f. *Olesen*, Roarsvej 1, Roskilde.
 Fru *Jette Molter*, f. *Franck Rasmussen*, Østervej 2, Vordingborg.
 Fru *Kirsten Busch*, f. *Burup Rasmussen*, Kofod Ankersvej 44, Espergærde.
 Fru *Inge Højrup*, f. *Saabye*, Møllehusvej 55, Roskilde.
 Overfysioterapeut, fru *Agnete Mansori*, f. *Schiøler*, Pleasant Valley Box 223 Titusville, New Jersey 08560 U.S.A.
 Fru *Vibeke Pangel*, f. *Wolf-Jürgensen*, Ligustervej 19, Fløng pr. Hedehusene.

B-klassen:

Lærer *Steen Asger Bomholt*, Vangede 23, Nordby, Fanø.
 Korrespondent, fru *Hanne Eriksen*, f. *Bollerup Christensen*, Studstrup Strandvej 20, Skødstrup.
 Lærer, fru *Anne Ingrid Zachariassen*, f. *Bille Hansen*, Østr. Havnevej 3, Holbæk.
 Magister *Hans Ole Hansen*, Munkedammen 28, Lejre.
 Overlæge, fru *Karen Østergaard*, f. *Heerfordt*, Næsvangsvej 34, Asnæs.
 Tandlæge, fru *Ellen Fruensgaard*, f. *Halskov Jensen*, Solbyen 63, Ålborg.
 Læge *Erik Halskov Jensen*, Kongemarken 5, Roskilde.
 Lærer, fru *Bente Wolfe*, f. *Johansen*, Moseager 9, St. Valby pr. Roskilde.
 Fru *Bodil Hansen*, f. *Jørgensen*, Munkedammen 28, Lejre.
 Lærer, fru *Jytte Lauritzen*, f. *Jørgensen*, Ørsted Præstegård, Glamsbjerg.
 Lærer, fru *Hanne Schilling Bruun*, f. *Larsen*, Tårnvej 89 C, Rødovre.
 Lærer *Lis Madsen*, Enebovænge 3, Farum.

Fru *Annelise Horsbøl*, f. *Gøtghen Petersen*, Stendiget 73, Tåstrup.
 Sygeplejerske, fru *Inge Irene Gøricke*, f. *Petersen*, Skee Tåstrupvej 25, St. Merløse.
 Læge *Henrik Schwartz*, Kirkebakken 9, Udby pr. Jerslev.
 Fru *Ingegerd Schwartz*, f. *Vibensgaard*, Kirkebakken 9, Udby pr. Jerslev.
 Kontorchef *Per Wulff*, Bohrsvej 2, Køge.

Matm. studenter 1958:

A-klassen:

Akademiingeniør, fru *Conny Vibeke Wolstrup*, f. *Albrechtsen*, Amalievej 4 A, København V.
 Cand. jur. et theol. *Robert Wade Andresen*, Fåreløkke 2, Havdrup.
 Civilingeniør *Mikael Erik Begtrup*, Utkesvej 15, Hillerød.
 Malerinden *Johanne Foss*, Langhusvej 25, Brønshøj.
 Lærer *Ernst Leth Frandsen*, Skrænten 10, Mogenstrup pr. Næstved.
 Cand. polit. *Bo Fremming*, Ribegade 17, København Ø.
 Speciallæge *Johannes Gade*, Grødevej 14, Ansager.
 Lærer, fru *Kamma Termansen*, f. *Keiniche Hansen*, Birgersvænget 4, Fredericia.
 Akademiingeniør *Erik Bjarne Dreiby*, Tandervej 61, Mårslet.
 Speciallæge *Villy Birkegaard Jensen*, Hedegade 10, Roskilde.
 Tandlæge *John Christian Johannesen*, Ordrupvej 55 B, Charlottenlund.
 Cand. pharm., fru *Birthe Eis Grøndahl*, f. *Johansen*, Tjørnevej 30, Hørsholm.
 Fru *Kirsten Nielsen*, H.D., f. *Larsen*, Baunedammen 38, Hvidovre.
 Lærer, fru *Kirsten Nielsen*, f. *Lehrmann Madsen*, Korsvej 13, Køge.
 Akademiingeniør *Erik Nielsen*, Hyldeskovvej 7, Birkerød.
 Lærer *Herluf Olivarius Nielsen*, Roligsvej 15, Hedensted.
 Kaptajn *Mogens Termansen*, Birgersvænget 4, Fredericia.
 Læge *Søren Thyssen*, Ørnhøjvej 5, Køge.
 Advokat *Lars Due Østerbye*, Ordrup Jagtvej 96, Charlottenlund.

B-klassen:

Tale-hørepædagog, fru *Grete Aaby*, f. *Grønlund Andersen*, Ravnbjergvej 23, Gjellerup, Herning.
 Laborant, fru *Hanne Bodil Hansen*, f. *Bruun*, Engtoften 17 A, Måløv.
 Civilingeniør *Søren Budde*, afg. v. døden.

Speciallæge *Jørgen Spangsberg Christensen*, Skippervænget 30, Esbjerg V.
 Lærer, fru *Kirsten Jørgensen, f. Davidsen*, Elmevej 35, Borup.
 Statsaut. revisor *Niels Ole Ellegaard*, Frederiksborgvej 155, Roskilde.
 Overlæge *Eivind Lyders Hansen*, Dr. Sellsvej 30, Dianalund.
 Fru *Gurli Jordan, f. Hansen*, Munkedammen 21, Lejre.
 Flyverløjtnant *Hans Henrik Viggo Hansen*, Grønlandsvej 14, Haderslev.
 Cand. mag., fru *Sonja Uhrenholdt, f. Hansen*, Vester Herup Strandvej 18, Lihme pr. Balling.
 Mag. scient. *Bjarne Hellesen*, Ørslevvej 1, Herlev.
 Civilingeniør, fru *Edel Lise Hølmkjær Jørgensen, f. Hølmkjær*, Vesborgvej 11, Risskov.
 Advokat *Jens S. Frede Jordan*, Munkedammen 21, Lejre.
 Lærer *Knud Larsen*, Romlundsvej 15, Løgstrup.
 Fuldmægtig *Jørgen Lundemann*, Tjebberupvej 7, Tjebberup pr. Holbæk.
 Mag. scient., dr. med. *Henning Chr. Löwenstein*, Winthersvej 8 A, Fredensborg.
 Civilingeniør *Frede Gundberg*, Birkemosevej 11, Ballerup.
 Lærer, fru *Astrid Johansen, f. Willum Mikkelsen*, Høvsøre 10, Bøvlingbjerg.
 Tandlæge *Hans Jørgen Møgelhøj*, Nordens Plads 4, Valby.
 Cand. pharm., fru *Alice Rasmussen, f. Bundgaard Nielsen*, Kongelundsvej 325, Kastrup.
 Stadsdyrlæge *Vagn Quistgaard Nielsen*, Fredensvej 23, Benløse pr. Ringsted.
 EEG-assistent, fru *Inger Gudrun Davidsen, f. Olsen*, »Tornemosegård«, Holbækvej 4, Dianalund.
 Cand. mag. *Thorvil Krogh Petersen*, Kærsangervej 59, Holbæk.
 Fru *Inger Askager, f. Rasmussen*, Fredensvej 15, Korsør.

Realister 1958:

A-klassen:

Jørn Adelgaard, afg. v. døden.
 Fru *Meta Agnes Mathiessen, f. Andersson*, Gullandsgade 5, København S.
 Sygeplejerske, fru *Doris Anette Diemer, f. Billegrav*, Mosebuen 60, Gentofte.
 Tandlæge, fru *Jytte Kjær-Christensen, f. Busch-Larsen*, Ø. Parkvej 65, Ringsted.
Ebbe Clausen.
 Bibliotekar *Charlotte Fang*, Havnevej 25, Roskilde.
 Fru *Anni Vita Hansen, f. Gejlsbjerg*, Gammerødvej 6, Borup.

Redaktionschef, fru *Inger Karen Jakobsen, f. Hansen*, Nagels Rende 1, Ejby Str. pr. Kr. Hyllinge.
 Læge *Jens Heerfordt*, Havnegade 47, Allinge.
 Laboratorietekniker *Lis Vinther Kristensen*, Knud d. Storesvej 47 E, Roskilde.
 Værktøjsmager *Erik Lindberg*, Teglgårdsvej 833, Humlebæk.
 Kontorassistent, fru *Birthe Fruerled, f. Bjergskov Nielsen*, Rypevej 23, Roskilde.
 Fru *Ulla Beubert, f. Skaaning Nielsen*, Sølystparken 3, Nivå.
 Gårdejer *Jens Ole Israelsen Olsen*, Kirkerupvej 29, Kirkerup, Gundsølille pr. Roskilde.
 Sparekassefuldmægtig *Claus Pehrsson*, Børnehøjen 18, Roskilde.
 Lærer *Kirsten Petersen*, Oldvejspark 30, Gevinge pr. Roskilde.
 Sekretær *Inger Munk Poulsen*, Platanvej 24, København V.
 Servicetekniker *Ulf Birger Rasmussen*, Grønløkke 21, Havdrup.

B-klassen:

Fru *Ulla Møller Nielsen, f. Andersen*, Rytterkær 9, Herringløse pr. Vekso.
 Lønningschef, fru *Birgit Elisabeth Gjørup, f. Blom*, Nystedvej 3, Veddelev pr. Roskilde.
 Fru *Grete Roed, f. Fenger-Eriksen*, Nordhøjen 19, Roskilde.
 Boghandler *Steffen Flensborg*, Køgevej 37, Ringsted.
Agner Oemig Jensen.
Niels Henrik Lyhr Jensen, afg. v. døden.
 Kvalitetskontrolchef *Ole Wodstrup Jensen*, Hasselvej 28, Ll. Skensved.
 Flyveleder *Poul P. Jørgensen*, Lundtoftegade 13, København N.
 Overlærer *Jørn Peter Koch*, Badensgade 14, København S.
 Skovfoged *Hans Kristian Kromann*, Sivsangervej 8, Frederikssund.
 Arkitekt *Hans Jørgen Lykkebo*, I. P. E. Hartmanns Allé 26, Valby.
 Bankassistent, fru *Birgit Lolck, f. Schellerup Nielsen*, Kærsangervej 6, Frederikssund.
 Fru *Gertrud Poulsen, f. Jacob Nielsen*, Villavej 4, Roskilde.
 Civiløkonom *Hans Poul Winge*, Madvigs Allé 1, København V.
Lars Nordbo, Dalgas Allé 59, Skive.
 Biblioteksassistent, fru *Hanne Andersen, f. Olsen*, Lærkevej 37, Roskilde.
 Bankassistent *Kaj Ole Pedersen*, Risbjergvej 4, Kvanløse pr. Holbæk.
 Viceskoleinspektør *Palle Dan Sloth*, Birkevænget 8, Askov pr. Vejen.
 Fru *Ellen Dueholm, f. Stender*, Ullits, Farsø.

INDHOLD

Byvandring	2
Grundtvig og Roskilde	4
26. generalforsamling 6.11.1982	6
Roskilde-Riim	6
Roskilde Katedralskoles bøger i Roskilde Centralbibliotek	7
Rektor Langes tale den 6. nov. 1982 .	11
Rektors translokationstale 1983	12
En hyldest til lærerne på Katedralskolen i fyrrerne	14
Knud Whitta Jørgensen	16
Ellen Thorsen	19
Roskildes fineste idyl	20
Roskildenser-Samfundets bestyrelse . .	21
»Mursagen«.	22
Roskilde Katedralskole	26
Jubilarerne 1983	27

HENVENDELSER TIL ROSKILDENSER-SAMFUNDET

sendes til dets sekretær, Inge Winther, Skomagergade 3, 4000 Roskilde, tlf. (02) 35 65 02.

Blandt andet modtages meget gerne indmeldelser af nye medlemmer!

Sæt klassekammeraterne stævne i Roskildenser-Samfundet!

Samfundets girokontonr. er: 2 00 71 50.

OMSLAGET:

Domkirkepladsen før muren faldt.

ROARS KILDE

Udgivet af Roskildenser-Samfundet.

Redaktionsudvalg: Fl. Vessel (ansvarsh.) og Lotte Fang.

Redaktørens adresse: Fair-Print AS, Københavnsvej 106, 4000 Roskilde.

Roskildenser-Samfundets legat

Legatet på 500 kr. blev givet til Lisa Andersen, 3.a, der bestod studentereksamen med et gennemsnit på 10,9.